Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

208
Ц-76
1860

1022

2010

9.08 ար.
Ա-76

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

ԵՐԵԽԷՔԱՆՑ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՑ ԷՋՄԻԱԾՆԻ Տ. Տ.
ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՅՈՑ

1006
22265

1860

ԹԻՖԼԻԶ

Ի ՀԱՅ ՏՊԱՐԱՆԻ.

ԳԱԲՐԻԵԼԻ ՄԵԼՔՈՒՄԵԱՆՑ ՆԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԱՑ
ԷՆՖԻԱՀԵԱՆՑ :

ԱՀ

ПЕЧАТАТЬ ПОЗВОЛЯЕТСЯ:

Съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлено было въ Цензурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ. Тифлисъ. 28 го Марта 1860 го.

Цензоръ И. Кайтмазовъ.

30.94- Ch. h.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ZUUՊ-Арм.ССР
Ц. им. А. Мясникяна
ԱՅՍՈՒՆԿՅՈՒՆ ԱՆՎԱՆ

13193-58

2001

ԳԼ. Ա.

Ադամ ու Եւայ ստեղծած երեխայքը որ չատացան գետնքի վերա՝ սկսեցին անբախտութիւններ անել, չկրեցցին Աստծունները մի չումը մինակ Նոյ էր լաւը, դուրեկանը, նրա հետ Աստուած խօսեց, ասում է. լցուել է գետինքը անբախտներով, հերէս պիտի մեծ ողող գայ, և ինչ երկնքի տակը և գետնքի վերա կայ՝ կըսրկուի. ապա դու քեզ համար տապան չինե, և մտիր տապանը դուն և քո ամեն ընտանիքը, էնդուր որ տեսայ՝ դուն ես հաւանականը. տուն տար կշտիդ անասուն, գազան, թռչուն, սողուն, ամենիցը երկու երկու, արու և էգ, և կերակուր վեր առ քեզ և նրանց համար՝ ապրիք.

Նոյ էնպէս արաւ, տապան չինեց, կպրով ծեփեց, մտաւ էն դումը ինքը, իր կընիկը, իր որդիքը և իր որդեքանց կնկտիքը. և Նոյի կշտին տապանը մտան անասուն, գազան, թռչուն, սողուն, երկու երկու, արու և էգ մտան.

Եօթն օրէն յետոյ Աստուած փակեց տապանը դրսէն, քառասուն օր և քառասուն գիշեր ողող եկաւ. ջուրը բարձրացաւ, վերցուց տապանը, ծածկեց բարձր լերները, և տապանը ջրի վերա պտուտ էր գալիս. ինչ գետնքի վերա կենդան և չունչ կենդանի կայր՝ փչուեցին, մնացին մինակ Նոյ և որբոր նրա հետ տապանումն էին.

Յետոյ միան երբ Աստուած նոյին և ամենեքանցը նրա հետ տապանումը, քամի վեր կացուց, անձրեւը դադարեց. կամաց կամաց ջուրը սկսեց ցածանալ, և տապանը նստեց մի բարձր լերնի վերա. դեռ գետինքը ջրով ծածկած էր.

Նոյ բաց արաւ տապանի լուսամուտը, և դուրս եթող ագռաւին տեսնելու թէ՝ ջուրը ցածացել է. ագռաւը դուրս թռաւ, էլ յետ չդարձաւ. իժում Նոյ աղաւնուն դուրս եթող, և աղաւնին դարձաւ, ձիթենու տերև ունէր իր բերանումը. նոյ իմացաւ որ ջուրը ցածացել է.

Նոյ բաց արաւ տապանը. և Աստուած ասում է նրան, դուրս արի դուն և ամէնքը ո-

բրոր քեզ հետ են. և դուրս եկան.

Գլ. Բ.

Նոյ սեղան չինեց, վրեն մատաղ արաւ, Աստուած մատաղին անուշ հոտ կալաւ, ասումէ. էլ չեմ փչացնել գետինքը, չէ, այսուհետև էլ հեղեղ չեմ անել, իմ կանաչ կարմիր գօտիկը կ կապեմ ամպերումը նշանոր էլ ջրհեղեղ չի լինի. երբոր ամպերը մօտ կանեմ գետընքի վրրա, էն կը երևայ ամպերումը, էնդով կ միտս բերեմ որ խոստացայ էլ ջրհեղեղ չանեմ. և Աստուած օրհնեց Նոյին և նրրա երեք որդուն.

Նոյ այդ եղանէր, այգի տընկեց, այգու գինին խմեց, յարբեց և տկլորուեց իր տանը. նրրա պզտիկ որդին Քամը տեսաւ իր հօր տկլորութիւնը, դուրս գնաց իմաց արաւ իր երկու եղբօրը, Սեմին և Յաբէթին. Սեմն և Յաբէթը վեր առան շոր դրին իրանց երկու ուսին, յետ յետ գնացին և ծածկեցին իրանց հօր տկլորութիւնը, երեսները դէպ'ի յետ բռնած, չտեսան իրանց հօր տկլորութիւնը.

Նոյ գինեմէն սթափեց, և իմացաւ ինչ նրրան իր պզտիկ որդին արաւ, ասումէ Նոյ. Քամը անիծած, օրհնուի Սեմի և Յաբեթի աստուածը, լայնացնէ Յաբէթին, և բընակուի Սեմի տանը, և Քամը նրրանց ծառայ լինի.

Նրրանցմէն ծնեցին և բազմացան մարդիքը, դառան ազգեր, սփռուեցին գետնքի վրրա.

Քամիմէն ելան Քանանիք, Քաղդէք և այլքը որոնց որ մնացորդները անյիշատակ, չէին, անզարմներ են, Սեմիմէն ելան Հրէայքը, Յաբեթիմէն Հայքը.

Գլ. Գ.

Աշխարհը, ազգերը առաջուց Աստուած չէին ճանաչում, կուռքեր էին պաշտում, փայտէ, քարէ, ոսկէ, արծաթէ պատկերքներ. էնպէս իրմիններին համբուրելով մարդը միշտ Աստուած չէ ճանաչել, Աստուած մարդումէն ծածկած է մնացել, մարդուն չէ երևացել, հետը չէ խօսել, իրաւորութիւն չէ արել, հազար տարիք, մինչև Հրէից ազգը կծագէր, որրոր

առաջի աստուածապաշտ ազգն է, որոնցոր հայրը Աբրահամ՝ խստակ աստուածապաշտ մարդ է.

Այսօր մենք էլ Աբրահամին հայր ենք կոչում, էնդուր որ մեր Աստուած ճանաչելը նրրամէն ունիմք, ժառանգ որդեքանց պէս. մենք՝ Թուրք, Հայ, Հրէայ՝ ուրիշ ուրիշ ազգ ենք, ուրիշ ուրիշ լեզու, ուրիշ ուրիշ հաւատք, բայց մի հայր Աբրահամիմէն աստուածապաշտութիւն ժառանգող եղբարտիք ենք. հայր Աբրահամը ճանաչեց որ ճշմարիտ Աստուածը ստեղծածը չէ, արեգակը, լուսնիակը, աստղերը, ինչ երկնքումը և ինչ գետնքի վրրա իրմինները կան՝ էնդոնք չեն, այլ էնդոնց աներևոյթ ստեղծողն է, մինակ ստեղծող Աստուծունն հաւատաց Աբրահամը, նրրան պաշտեց, նրրա կամքն արաւ, մինակ նրրան պատուեց. ստեղծող Աստուած էլ Աբրահամին երևեց, նրրան մոն ածաւ և հետը մոն եկաւ, ասեց. ա՛յրի Աբրահամ էդտեղանց գնա էնտեղ, մի վախենար. ուր որ գնաս քեզ հետեմ, կը օրհնեմ քեզ, կմեծացնեմ քո անունը, մեծ ազգ կդառցնեմ քեզ.

Խոստացաւ Աստուած՝ աստումէ նրան. քո զաւակը կլինի անչափ, ինչպէս ծովի ափը աւազ՝ ինչպէս երկնքումը աստղեր՝ անհամարը. էսէն ժամանակն ասեց նրրան՝ որ նա հարիւրտարեկան ծ՛երէր, և նրրա կնիկ Սառան՝ իննսուն, դեռ որդի չունէին. նա աւատաց որ կարողէ Աստուած հարիւրտարեկանիմէն՝ նոր՝ մեծ զաւակ ծագեցնել. Աչխարհը նրրանով բաղտաւորուեց, ընչու որ մեծ Աստծու արժան՝ նոր մեծ հաւատով մարդ ունեցաւ.

Աստուած խոստացաւ, և սառայիմէն նրրան որդի երետ. Աբրահամը որդու անունը դրեց Իսահակ.

Իսահակը որ ծնեց՝ Աբրահամը զոհական արաւ, մեծ ուրախութիւն՝ երբ որ Իսահակին ծ՛ծէն կտրեցին.

Իսահակը մեծացաւ, երեխանց հետ խաղ էր անում. Աբրահամն և Սառան մտիկ էին տալիս նրրան, ուրախու ծ՛ծաղում էին զարմացած՝ Աստծու արած բանի վրրա.

Փորձեց Աստուած Աբրահամին, և ասումէ նըրան. Աբրահամ Աբրահամ. նա ասումէ. հըրէս եմ. Աստուած ասումէ նըրան. վեր առ դու քո մէկիկ որդուդ որինոր սիրումես, Իսահակին, և գնա մատաղ արա դըրան լերներից մինի վըրա որնոր ասեմ քեզ.

Աբրահամը վեր կացաւ առաւօտը վաղ, ալուխեց իր էշը, և վեր առաւ իրա հետ երկու ծառայ և Իսահակին իր որդուն, և փայտը մատաղի համար կոտրտած, և ճանպհու ընկաւ եկաւ էն տեղը որնոր Աստուած ասեց նըրան.

Աբրահամն ասումէ իր ծառէքանցը. կանցէք դուք էդտեղ իշով, ես և երեխայն կերթանք մինչի էնտի կը երկրպագենք Աստըծուն և կ յետ դառնանք ձեզ մօտ.

Աբրահամը վեր առաւ մատաղի փայտը, եդի իր որդի Իսահակի վըրա և վեր առաւ ձեռին կրակն և դանակը, և գընացին երկուսը միասին.

Իսահակն ասումէ իր հայր Աբրահամին. հայր. Աբրահամն ասումէ. ինչէ որդեակ.

Փորձեաց Աստուած զԱբրահամ, և ասէ ցնա. Աբրահամ Աբրահամ. Նա ասէ. ահա ասիկեմ. Ասէ ցնա Աստուած առ դու զորդիդ քո սիրելի զոր սիրես զԻսահակ և գնա հան ըզդա 'ի զոհ 'ի վերայ միոյ լերանց զոր ասացից քեզ.

Յարեաւ Աբրահամ ընդ առաւօտն, համեստեաց զէշ իւր և առ ընդ իւր երկուս ծառայս և զԻսահակ զորդի իւր և ըզփայտ պատառեալ 'ի զոհ, և յարեաւ գնաց եկն 'ի տեղին զոր ասաց նմա Աստուած.

Աբրահամ ասէ ցծառայս իւր. Ստարուք դուք այդր հանդերձ իշովդ, և ես և պատանեակն երթիցուք մինչև ցանդր, երկիրպագցուք Աստուծոյ և դարձցուք առ ձեզ.

Աբրահամ առ զփայտ զոհին, եդ 'ի վերայ Իսահակայ որդւոյ իւրոյ և առ 'ի ձեռին ըզհուր և զսուր և գնացին երկոքեան 'ի միասին.

Իսահակ ասէ ցԱբրահամ հայր իւր. հայր. Աբրահամ ասէ. զի՞ է որդեակ. Իսահակ ա-

Իսահակն ասումէ. հրէշտակը՝ բակը և հրէշտակ փայտը, որտի է ոչխարը մատաղի համար. Աբրահամն ասումէ. որդեակ Աստուած կհոգայ իրան ոչխար մատաղի համար.

Գնացին երկուսը միասին և եկան էն տեղը որնոր Աստուած ասեց նրրան. էն տեղ Աբրահամը սեղան չինեց և եդի վրեն փայտը, կապեց Իսահակին իր որդուն և եդի նրրան սեղանի վրրա (դարսած) փայտի վրրա. Եւ Աբրահամը ձգեց ձեռը դանակը վեր առնելու և իր որդուն մորթելու, ձայն երեւ Աստծու հրեշտակը նրրան երկնքէն ասումէ. Աբրահամ Աբրահամ, մի նի տար ձեռդ երեխիդ և դէթ մի աներ դրրան, հիմի գիտեցի որ դու Աստծանէ երկնչող ես, և չինայեցեր քո մէկիկ որդուն ինձ համար.

Աբրահամը աչքերը վեր քաշած մտիկ երեւ, հրէն մի խոյ ծառի վրրա եղջիւրներէն կախարած կայր, և գնաց վեր առաւ խոյն և մատաղ արաւ նրրան իր որդու Իսահակի փոխանակ. ձայն երեւ Աստծու հրեշտակը Աբրահամին սէ. ահա հուր և ահա փայտ ուր է ոչխար 'ի զոհ. Աբրահամ ասէ. որդեակ Աստուած տեսցէ իւր ոչխար 'ի զոհ.

Գնացին երկոքեան 'ի միասին, և եկին 'ի տեղին զոր ասացնմա Աստուած. Անդ շինեաց սեղան Աբրահամ և եդ 'ի վերայ զփայտն, կապեաց զԻսահակ զորդի իւր և եդ զնա 'ի տեղան 'ի վերայ փայտի. Եւ ձգեաց Աբրաամ զձեռն առնուլ զսուրն և զենուլ զորդի իւր, կոչեաց զնա հրեշտակ Աստուծոյ յերկնից և ասէ. Աբրաամ Աբրաամ, մի մըխեր զձեռն քո 'ի պատանեակդ և մի ինչ առներ զմա, այժմ գիտացի թէ երկիւղած ես դու յԱստուծոյ, և ոչ խնայեցեր յորդիդ քո սիրելի վասն իմ.

Համբարձեալ Աբրաամ զաչս հայեաց, ահա խոյ մի կախեալ կայր զծառոյն զեղջերաց, և գնաց առ զխոյն, և եհան զնա 'ի զոհ փոխանակ Իսահակայ որդւոյ իւրոյ. Կոչեաց հրեշտակ Աստուծոյ զԱբրաամ երկիցս անգամ յերկ-

երկնքէն վրա երկու անգամն և ասումէ. ես ինձանով երդուեցի՝ ասումէ Աստուած՝ փոխանակ որ դու արեր էդ բանը, և չխնայեցեր քո մէկիկ որդուն ինձ համար, զոր դ յատուկ կը օրհնեմ քեզ և առատ կ բազմացնեմ քո զաւակը, և քո զաւակումը կը օրհնուին գետնքի ամեն ազգերը, փոխանակ որ լսեցեր իմ խօսքը.

Էն ժամանակ Աբրահամը բնակած էր Քանանացոց երկրումը ինչպէս պանդուխտ. Առաջ նըրա բնակութիւնն էր 'ի Խառան Ասորոց Միջագետքումը. Էնէ նորա երկիրը, և էնտեղ երևեց նըրան Աստուած՝ ասեց. դուրս արի դու քո երկրից, քո ազգականութենից և քո հօր տանէն, և դուրս եկաւ, և ինչպէս որ նըրան Աստուած ցոյց երեսի՝ եկաւ Քանանու երկիր որնոր Աստուած խոստացաւ տալ նըրան և նըրա զաւակին. Էնտեղ վէր եթող իր վրանը և սեղան չինեց Աստծու համար. Ուր որ Աբրահամը երթումէր՝ և վէր էր գալիս՝ սեղան էր չինում, Յաւիտենական Աստծու անունը կանչելու.

Նից՝ և ասէ. յանձն իմ երդուայ՝ ասէ Աստուած՝ փոխանակ զի արարեր դու զբանդ զայդ և ոչ խնայեցեր յորդիդ քո սիրելի վասն իմ, այն օրհնելով օրհնեցից զքեզ, և բազմացուցանելով բազմացուցից զզաւակ քո, և 'ի զաւակի քում օրհնեսցին ամենայն ազգքք երկրի, փոխանակ զի լուար ձայնի իմում.

Յայնժամ բնակէր Աբրամ յերկրին Քանանացւոց իբրև զպանդուխտ. Յառաջագոյն բնակէր 'ի Խառան 'ի Միջագետս Ասորոց, այնէ երկիր նորա և անդ երևեցաւ նմա Աստուած՝ ասաց. ել դու յերկրէ քումմէ, յազգէ քումմէ. և 'ի տանէ հօր քոյ, և ել, և որպէս ցոյց նմա Աստուած՝ եկն յերկիրն Քանանու, զոր խոստացաւ Աստուած տալ նմա և զաւակի նորա.

Եհար անդ զխորան իւր և չինեաց սեղան Աստուծոյ. Ուր և երթայր և իջանէր Աբրամ՝ չինէր սեղան կարդալ զանուն Տեառն Աստուծոյ.

Աբրահամը ծերացած և օրօք անցած՝ ասումէ իր ծառային, իր տան մեծին. կերդըմնեցնեմ քեզ երկնքի աստըծով, և գետնքի աստըծով, որ կին չառնես իմ որդի Իսահակի համար քանանացոց դստերից որոնցոր միջումը ես բընակած եմ, այլ կերթաս իմ երկիրը որտեանցոր դուրս եմ եկել, և իմ տուն, և էնտեանց կառնես դու. երկընքի Էգեանքի Աստուածը կըզրկէ իր հրեշտակին քո առաջը.

Ծառայն վեր առաւ իր տեառնի ուղտաներից տասը ուղտ, և նըրա ամեն բարութիւններից իրա հետ՝ և գընաց 'ի միջագետք, Աբրահամի եղբօր Նաքովրի քաղաքը. չոքեցուց ուղտաներուն ջըրհորի կշտին, երեկոյին, որ ժամանակինոր ջրուոր (աղջըկինքը) դուրս էին գալիս, և ասումէ. ով իմ տեառնի Աբրահամի Աստուած՝ դէմ բերինձ աջողութիւն էսօր, և ողորմութիւն արա իմ տեառնին Աբրահամին. հըրէս ես կամ էս ջըրի աղբուրի կշտին, և քաղաքի բնակիչների դստերը

Աբրաամ ծերացեալ և անցեալ զաւուրբք՝ ասէ ցծառայն իւր, ցերէց տան իւրոյ. երդըմնեցուցից զքեզ յԱստուած երկնից, և յԱստուած երկրի, զի մի առցես կին որդւոյ իմում Իսահակայ 'ի դըստերաց քանանացւոց յորոց միջի ես բնակեմ, այլ յերկիրըն իմ ուստի ելեալ եմ երթիցես, և 'ի տուն իմ, և առցես դու անտի. Աստուած երկնից և երկրի առաքեսցէ զհրեշտակ իւր առաջի քո.

Եւ ծառայն տասն ուղտ յուղտուց տեառըն իւրոյ և յամենայն բարութեանց նորա ընդ իւր և գնաց 'ի միջագետս, 'ի քաղաքըն Նաքովրայ եղբօր Աբրաամու. նստոյց զուղտսն արտաքոյ քաղաքին առ ջրհորոյ ընդ երեկս՝ յորժամ ջրուորքն ելանէին և ասէ. Աստուած տեառն իմոյ Աբրաամու՝ յաջողեա առաջի իմ այսօր, և արա ողորմութիւն ընդ տեառն իմում Աբրաամու. ահաւասիկ ես կամ 'ի վերայ աղբերս ջրոյս, և դստերք բնակչաց քաղաքիս ելանեն հանել

դուրս են գալիս ջուր հանելու, ապա պատահի մի կոյս աղջիկ որ ինոր ես ասեմ, թէ ցածացո կուժդ որ խմեմ, և (նա) ասէ ինձ՝ խմի և ուղտաներդուդ էլ կխմեցնեմ, էն (լինի) որինոր պատրաստել ես.քո ծառայ Իսահակի համար, և էնպով կգիտեմ որ ողորմութիւն արեր իմ տեառնին Աբրահամին.

Դեռ նա չէր աւարտել խօսելը իր մտքումը, հըրէս Ռեբեկան՝ աբրահամի եղբօր Նա.քովրի որդու Բաթուէլի դուստրը՝ դուրս եկաւ, կուժը ուսին, և աղջիկը շատ գեղեցիկ տեսնելու էր. դէվէր եկաւ աղբուրի վրա, և լցուց իր կուժը, յետ դիվիր էր գնում. Ծառայն վազեց նըրան առաջ, և ասումէ. մի սակաւ ջուր խմեցո ինձ կժիցդ. նա ասում է. խմե տէր, և իսկոյն վէր եբի կուժը իր կռնների վրա, և խմեցուց նըրան՝ և ասումէ. ուղտաներիդ համար էլ ջուր կհանեմ մինչև ամենքը խմեն. և շուտով դարտակեց կուժը խմամանումը, և վազեց յետ դէպ'ի ջրհորը՝ հանելու, և ջուր հանեց նըրա ամեն ուղ-

ջուր, և եղիցի կոյս մի որում ես ասացից, թէ խոնարհեցո զսափորդ քո զի արբից և ասասցէ ցիս՝ արբ և ուղտուցդ քոց ևս արբուցից, զայն պատրաստեցեր ծառային քում Իսահակայ, և այնու գիտացից թէ արարեր ողորմութիւն տեառն իմում Աբրահամու.

Մինչև կատարեալ էր նորա զխօսսըն'ի մտի իւրում, ահա Ռեբեկա, եկն էլ դուստրը Բաթուէլի որդւոյ Նա-քովրայ եղբօր Աբրահամու, սափոր յուս իւր, և էր կոյսն գեղեցիկ տեսլեամբ յոյժ. էջ յաղբիւրն, և ելից ըզսափորըն իւր և ելանէր.

Ընթացաւ ծառայն ընդ առաջ նորա, և ասէ. արբո ինձ սակաւ մի ջուր'ի սափորոյ այտի. նա ասէ. արբ տէր, և փութացաւ իջոյց զսափորն'ի վերայ բազկաց իւրոց և արբոյց նմա՝ և ասէ. և ուղտուց քոց հանից ջուր մինչև ամենեքեան արբցեն. և փութացաւ թափեաց զսափորն յաւազանն, և ընթացաւ դարձեալ'ի ջրհորն հանել, և հան ջուր ամենայն ուղտուցնո-

տանեաց համար. և մարդը նոցա վրա պէտք էր, և լուռ կայր կուզէր իմանալ Աստուած աջողեցուց նոցա ճանապարհը՝ թէ չէ.

Ուղտաները ամենքը որ դադար արին խմելը, մարդը վեր առաւ ոսկէ օղեր և երկու ապրանքներ, Ռեբեկի ձեռներին (դնելու), հարցուց նոցան՝ ասում է. մի դուստրն ես դու ի՞մաց արա ինձ կա՞յ տանդ մեզ համար իջևան տեղ. նա ասում է նոցան. Բաթուէլի դուստրն եմ Նաքովրի որդունը, և գարման և խոտ շատ ունինք մենք, իջևան տեղ էլ. Ուրախացաւ էն մարդը. և երկրպագեց Աստծուն՝ ասում է. օրհնեալ(է) իմ տեառնի Աբրահամի Աստուածը որոր չը յետ գրձեց իր արդարութիւնը և ճշմարտութիւնը իմ տեառնիմէն, և ինձ աջողեց իմ տեառնի եղբօր տանը եւ աջիկը վազեց յետ ասաւ իր մօր տանը էն խօսքերը.

Ռեբեկան եղբայր ունէր, անունը Լաբան. Լաբանը դուրս վազեց էն մարդու մօտ դէպ ի աղբուրը. երբոր տեսաւ օղերը և ապրանքները իր քրոջ ձեռներին. և որ լսեց իր քրոջ Ռեբեկիմէն խօսքերը, որ. Այսպէս միտ դնէր նմա, և լուռ կայր՝ ի՞միտ առնուլ եթէ աջողեցաւ Աստուած ղճանապարհ նորա՝ թէ ոչ.

Երբև դադարեցին ամենայն ուղտքն յըմպելոյ առ այրն գինդս ոսկիս և երկուս ապարանջանս ի ձեռս Ռեբեկայ, եհարց զնա՝ ասէ. ո՞յր դուստր ես դու պատմեա՛ ինձ թէ իցէ՞ իտան քում մեզ տեղի յիջևանաց. նա ասէ ցնա. դուստր Բաթուէլի եմ որդւոյ Նաքովրայ. և յարդ և խոտ շատ է մեր, և տեղի իջևանաց. Խնդաց այրն. և երկիրեպագ Աստուծոյ՝ ասէ. օրհնեալ Աստուած տեառն իմոյ Աբրահամու. որ ոչ վրիպեցուց զարդարութիւն իւր և զճշմարտութիւն. ի տեառնէ իմմէ և ինձ յաջողեաց ի տան եղբօր տեառն իմոյ. եւ ընթացաւ աղջիկն պատմեաց ի տան մօր իւրոյ ըստ բանիցն այնոցիկ.

Ռեբեկայ՝ էր եղբայր, անունն Ղաբան. ընթացաւ Ղաբան առ այրն արտաքս յաղբիւրն. Երբև տես զգինդսն և զապարանջանսն ի ձեռսն քեռ իւրոյ, և զի լուաւ զբանսն Ռեբեկայ քեռէ իւրմէ, եկն առ

եկաւ մարդու մօտ դէպ ի աղ-
բուրը՝ ասում էնրան. դու Աս-
ածու օրհնած, արի մեր տուն
ընչի՞ ես կենում դուրսը, ես
պատրաստեցի տուն և ուղտա-
ներիդ համար տեղ. Մարդը
մտաւ տուն, յետ արաւ ուղ-
տաներուն, և նրանցը դար-
ման և խոտ տուին, և նրա ուղ-
տաների համար լուանալոյ ջուր, և
հաց դրին նրա առաջը ուտե-
լու, այլ նա ասում է. չեմ ուտել
մինչև ինչ ասելու ունիմ ասեմ.

Աբրամ. ես աբրահամի ծա-
ռայն եմ, Աստուած իմ տե-
առնին պարգևներով լցուց՝
երեսն նրան տավար, ոչխար,
արծաթ, ոսկի, ծառայք և ա-
ղախնայք, ուղտեր և էշեր,
և Սառան՝ իմ տեառնի կնի-
կը մի որդի երի իմ տեառնի
համար իր ծերութենէ յետոյ.

Երդմնեցուց ինձ իմ տէրը՝
ասուում է. կին չառնես իմ որ-
դի Իսահակի համար Քանա-
նացոց դստերերից որոնցոր մի-
ջումը ես պանդխատած եմ, այլ
կերթաս իմ հօր տուն և իմ
տոհմը, և էնտեղից կառնես
կին իմ որդու համար. Ես ա-
սեցի իմ տեառնին. գ'լի՞ կինը
չգայ ինձ հետ. Ասեց ինձ.
այրն առ աղբերն՝ ասէ ցնա,
եկ մնաս իտուն օրհնեալդ Ա-
ստուծոյ, զի՞ կաս արտաքոյ, ես
պատրաստեցի տուն և տեղի
ուղտուցդ

Եմնաս այրն իտուն, իջոյց
յուղտուցն և եռաւնոցա յարդ
և խոտ և ջուր լուանալոյ ոտից
նորա և եդին հաց առաջի նո-
րա՝ ուտել, և նա ասէ ոչ կե-
ցայց մինչև խօսեցայց զբանս
իմ.

Ասէ. ծառայ Աբրահամու
եմ ես. Աստուած օրհնեաց զգ
տէր իմ յոյժ՝ ետ նմա արջառ,
ոչխար, արծաթ, ոսկի, ծա-
ռայս և աղախնեայս, ուղտս և
էշս, և ծնաւ Սառա՝ կին տե-
առն իմոյ որդի մի տեառն ի-
մում յետ ծերութեան իւրոյ.

Երդմնեցոյց զիս տէր իմ՝
ասէ. ոչ առցես կին որդւոյ ի-
մում Իսահակայ ի դստերաց
Քանանացւոց յորոց միջի ես
պանդխատեալ եմ, այլ ի տուն
հօր իմոյ երթիցես և ի տոհմ
իմ, և առցես անտի կին որդ-
ւոյ իմում. Ես ասացի ցտէրն
իմ. գուցէ՝ ոչ գայցէ կինն ընդ-
դիս. Ասաց ցիս. Աստուած իմ

իմ Աստուածը որինոր իր ա-
ռաջը դուրեկան եմ ելել, նա
կըզրկէ իր հրեշտակին քեզ հետ,
և կաջողեցնէ ճանապարհդ, և
էնժամ կլինիս անպարտ, որ-
ժամոր կերթաս իմ տոհմը՝ և չեն
տալ՝ անպարտ կլինիս իմ երդումէն.

Էսօր որ եկայ դէպի աղ-
բուրը՝ ասում եմ. ով իմ տեա-
ռնի Աբրահամի Աստու-
ած, թէ աջողեցրցեր էս իմ ճա-
նապարհը որնոր ես հիմիկ ե-
կել եմ, հըրէս ես կկենամ էս
ջրի աղբուրի վրա, և քաղա-
քի մարդեքանց դստերը դուրս
են գալիս ջուր տանելու, ապա
պատահի կոյս աղջիկը որինոր
ես ասեմ՝ մի սակաւ ջուր
խմեցո՝ ինձ կժիցդ՝ ասէ ինձ՝
խմէ, և ուղտաներիդ համար էլ
ջուր կհանեմ, էնէ կինը որին-
որ Աստուած պատրաստեց իր
ծառայ Իսահակի համար, և
էնդով կգիտեմ որ ողորմութիւն արաւ իմ տեառնին
Աբրահամին.

Դեռ ես իմմտքումը աւարտել չէի խօսելը, յեսյետին
դուրս եկաւ Ռեբեկան, և կուժը իր ուսին ունէր, դէվեր ե-
կաւ աղբուրի վրրա, ջուր հանեց. և ասում եմ նրրան. խմեցո
որում հաճոյ եղէ առաջի նո-
րա, նա առաքեսցէ զհրեշտակ
իւր ընդ քեզ, և յաջողեսցէ ըզ
ճանապարհս քո, և յայնժամ
քաւեալ լիցիս յորժամ երթի-
ցես ի տոհմ իմ՝ և ոչ տացեն,
քաւեալ լիցիս յերդմանէ իմմէ.

Իբրև եկի այսօր յաղ-
բեւրն՝ ասեմ. Ա՛ստուած տեա-
ռըն իմոյ Աբրահամու, եթէ
յաջողեցեր զճանապարհս իմ
զոր ես այժմիկ եկեալ եմ, ա-
հաւասիկ ես կամ ի վերայ աղ-
բեր ջրոյս, և դստերք մարդ-
կան քաղաքիս ելանեն տանել
ջուր, և եղեցի կոյս ցոր ես ա-
սացից՝ թէ արբո ինձ սակաւ
մի ջուր ի սափորոյդ քումմէ,
և ասասցէ ցիս՝ թէ արբ և ուղ-
տուցդ ևս քոց հանից ջուր, այն
է կին զոր պատրաստեաց Աս-
տուած ծառայի իւրում Իսա-
հակայ, և այնու գիտացից թէ
արար ողորմութիւն ընդ տեա-
ռըն իմում Աբրահամու.

Մինչև իմ կատարեալ էր
զխօսս ի մտի իմում, անդէն վաղ-
վաղակի ելանէր Ռեբեկա,
և ունէր սափոր յուս իւր, էջ
յաղբեւրն և եհան ջուր. և
ասեմ ցնա. արբո ինձ,

ինձ. և իսկոյն վէր եբի կուժը իր վրայէն, ասեց. խմե, և ուղտաներուդ էլ կխմեցնեմ. խմեցի և ուղտաներուս էլ խըմեցուց. Հարցըցի նըրան՝ ասում եմ. ում դուստրն ես դու. նա ասեց. Բաթուէլի դուստրն եմ ես՝ Նաքովրի որդունը և դրի օղերը նըրա ակնջներին և ապրնջանները նըրա ձեռներին, և ուրախացայ, և երկրպագեցի Աստծուն, և օրհնեցի իմ տեառնի Աբրահամի Աստծուն որըոր աջողեց ինձ էս ճշմարիտ ճանապարհին՝ իմ տեառնի եղբօր դուստրը նըրա որդու համար առնելու.

Հիմի՝ թէ դուք շնորհ և արդարութիւն կանէք առ իմ տէրը, ինձ ասեք ինձ, այլ թէ ոչ՝ ցոյց տուէք ինձ որ յետ դառնամ դէպի աջ կամ դէպ ի ձախ. Պատասխանեցին Լաբանն և Բաթուէլը՝ ասում են. էդ բանը Աստծանից է դուրս եկել, և մենք բարուն հակառակ չար չենք կարալ ասել, հըրէդ Ռեբեկան առաջևդէ, վեր առ և գնա, և թող քո տեառնի որդու կնիկ լինի՝ ինչպէս էլ որ Աստուած (էդ)խօսել է. Հէնցոր Աբրահամի ծառայն լսեց նըրանց խօսքերը՝ և փութացեալ իջոյց զսափորն յինքենէ՝ և ասաց. ա՛ռ, և ուղտուցդ ևս քոց արբուցից, արբի, և ուղտուցն իմոց արբոյց. Հարցի ցնա՝ ասեմ. ո՞ր դուստր ես դու. նա ասաց. դուստր Բաթուէլի եմ ես՝ որդւոյ Նաքովրայ, և եդի զինդս յականջս նորա և ապարանջանս ի ձեռս նորա, և խնդացի, և երկրպագեցի Աստուծոյ և օրհնեցի զԱստուած տեառն իմոյ Աբրաամու որ յաջողեաց ինձ ի ճանապարհի ասա ճշմարտութեան՝ առնուլ զդուստր եղբօր տեառն իմոյ որդւոյ նորա.

Արդ՝ եթէ առնէք դուք շընորհս և արդարութիւն առ տէրըն իմ, պատմեցէք ինձ, ապա թէ ոչ՝ ցուցէք ինձ զի դարձայց յաջ կամ յահեակ. Պատասխանի ետուն Լաբան և Բաթուէլ ասեն. յԱստուծոյ ել իրդ այդ, և մենք ոչ կարեմք հակառակ ինչ չար ասել բարւոյ. ահաւասիկ Ռեբեկա առաջի քոյ, ա՛ռ և գնա՛, և եղիցի կին որդւոյ տեառն քոյ՝ որպէս և խօսեցաւ Աստուած.

Իբրև լուաւ ծառայն Աբրաամու զբանս նոցա՝ երկիրե-

երկրպագեց Աստուծուն. ի-
ժամ հանեց ոսկէ և արծա-
թէ զարդեր և շորեր, ե-
րեսաց Ռեբեկին, երեսաց էլ ըն-
ծայք նըրա եղբարաքանցն և
մօրը. Կերան և խմեցին, և
պառկեցին, և էգսիօրը վերկա-
ցած՝ (ծառայն) ասում է. բաց
թողէք ինձ որ երթամ իմ տե-
առնի մօտ. եղբարաքըն և
մայրը ասումեն. թող կենայ
աղջիկը մեզ մօտ մի տասն
օր, յետոյ երթայ. նա ասում
է նրանցը, մի բռնէք ինձ թո-
ղէք որ երթամ. եղբար-
իքն ասում են. կանչենք աղ-
ջկան, և հարցնենք նըրա
բերանից.

Կանչեցին Ռեբեկին և ասում
են նըրան. կերթաս էս մարդու
հետ. նա ասեց. կերթամ.
և ճանապհու դրին Ռեբեկին
իրանց քուրը, և նըրա ունե-
լիքը, և Աբրահամի ծառա-
յին. և օրհնեցին Ռեբեկին՝
ասում են նըրան. մեր քոյր
հազար և բիւրդառնաս դուն.
Ռեբեկան և իր քոծերքը վեր
կացած՝ նստեցին ուղտաներին
և գնացին էն մարդու հետ. և
ծառայն Ռեբեկին վեր առաւ
և գնաց.

պապ Աստուծոյ. և եկան
անօթս ոսկւոյ և արծաթոյ
և հանդերձս, ետ Ռեբե-
կայ, և ետ ընծայս եղբարց
նորա և մօրն. Կերան և եր-
բին, և ննջեցին, և յարու-
ցեալ 'իվաղորդայն՝ ասէ. եր-
ձակեցէք զիս զի երթայց առ
տէր իմ. Ասեն եղբարք և մայ-
րըն. կացցէ կոյսն առ մեզ իբ-
րեւ աւուրս տասն, և ապա եր-
թիցէ. նա ասէ ցնոսա մի խա-
փանէք զիս. արձակեցէք զի
երթայց. ասեն եղբարք. կո-
չեսցուք զաղջիկն, և հարց-
ցուք ի բերանոյ նորա.

Կոչեցին զՌեբեկա և ա-
սեն ցնա. երթաս ընդ առնս
ընդ այսմիկ. նա ասաց եր-
թամ. և յուղարկեցին զՌեբե-
կա զքոյրն իւրեանց, և զինչս
նորա, և զծառայն Աբրաա-
մու. և օրհնեցին զՌեբեկա՝
ասեն ցնա. քոյր մեր եղիցիս ի
հազարս և ի բիւրս.
Յարուցեալ Ռեբեկա և նա-
ժիշտք իւր ելին յուղտսն և
գընացին ընդ առն և առեալ
ծառային զՌեբեկա՝ գնաց.

Իսահակը դուրս էր եկել դաշտումը երեկոյին սեյր անելու, մտիկ երեւ՝ տեսաւ՝ տասը ուղտերին գալիս. Ռեբեկան էլ մտիկ տուած տեսաւ Իսահակին, իսկոյն վէր թռաւ ուղտեմէն, ընչու որ ասեց ծառային՝ ովէ էն մարդը որըոր գալիսէ դաշտումը մեզ առաջ, և ծառայն ասեց՝ նա է իմ տէրը. և Ռեբեկան վերառաւ շոր գձեց իր վրայովը. և ծառայն պատմեց Իսահակին ամեն արած բաները.

Իսահակը տարաւ Ռեբեկին իր մօր Սառի տուն, և Նըրան կին առաւ, և սիրեց Նըրան. Խնդրուածք արաւ իր կնկա համար՝ որ որդի չբերող էր, և Աստուած լսեց Նրան, և Ռեբեկան որդի եբի. Ջուխտ եբի. առջնեկն էր ցափ շէկ մորթու պէս մազոտ՝ և Նըրա անունն եդի Եսաւ, Անըրա եղբօրը՝ Յակոբ. Եսաւը դրսի մարդ էր, որսորդութիւն գիտեցող, այլ Յակոբը՝ տանը մեծացած, պարզաբարոյ մարդ. Իսահակը Եսաւին էր սիրում. ընչու որ Նըրա որսը Նըրան ուտելիք էր, այլ Ռեբեկան Յակոբին էր սիրում.

Ելեալ Իսահակ զբօսանելի դաշտին ընդ երեկս, հայեաց և ետես՝ գային ուղտք տասն. Հայեցեալ և Ռեբեկա ետես զԻսահակ, էջ վաղվաղակի յուղտուէ անտի, զի ասաց ցծառայն՝ ովէ այրն որ գայ ի դաշտին ընդ առաջ մեր, և ծառայն ասաց՝ նա է տէրն իմ. և Ռեբեկայ առեալ ձորձս արկաւ զիւրև. և պատմեաց ծառայն Իսահակայ զամենայն զիսօսան զոր արար.

Իսահակ տարաւ զՌեբեկա ի տուն Սառայի մօր իւրոյ, և առ զնա կին, և սիրեաց զնա. Աղաչեաց զաստուած վասն կընոջ իւրոյ՝ զի ամուլ էր, և լուաւ նմա Աստուած, և ծնաւ Ռեբեկա. ծնաւ զերկուս որդիս. անդրանիկն էր շառագոյն ամենեւին, իբրև զմորթ թաւ, և անուանեաց զանունն նորա Եսաւ և զանուն եղբօրն՝ Յակոբ. Եսաւ էր այր վայրագ, հմուտ որսոյ և Յակոբ՝ այր ընտանուն առանց պաճուճանաց. Իսահակ սիրէր զԵսաւ, զի որս նորա կերակուր էր նմա և Ռեբեկա սիրէր զՅակոբ.

ԳԼ. Զ.

Յակոբը թան էր եփել, և Եսաւն եկաւ դաշտէն դաթ-
բած՝ ասում է Յակոբին, տուր ինձ էդ չէկ թանիցը, որ խիստ
քաղցածեմ. Յակոբն ասում է Եսաւին. ծախե ինձ վըրա
քո անդրանկութիւնը. Եսաւն ասում է. հըրէս ես գը-
նում եմ մեռնում եմ, և ընչին է ինձ էս անդրանկութիւ-
նը. Յակոբն ասում է նըրան. երդուիր ինձ, և նա երդուեց
նըրան, և ծախեց իր անդրանկութիւնը Յակոբին. Եւ
Յակոբը Եսաւին հաց և ոսպէ թան երեւ. կերաւ և խը-
մեց և վեր կացաւ գնաց. Այնպէս Եսաւը անարգեց ան-
դրանկութիւնը.

Երբոր Իսահակը ծերացաւ՝ և նըրա աչքերը տկա-
րացան, էլ չէր կարում տեսանել, կանչեց իր որդուն՝
մեծին, ասում է նըրան. որդեակ հրէս ես ծերացել եմ.
և չգիտեմ իմ մահուան օրը, տպա՝ վեր առ դու երաղդ
աղեղն և նետաբունը, դուրս գնա դաշտը, որս որսա, և
համեղ ուտելիք հադրե ինձ համար, ինչպէս որ ես սի-

Եփեալ էր Յակոբայ թան և եկն Եսաւ ի դաշտէ նքթեալ՝
ասէ ցՅակոբ. տուր ինձ ի չի-
կաթանէդ յայդմանէ, զի նըք-
թեալ եմ. ասէ Յակոբ ցԵ-
սաւ. վաճառեա՛ ինձ զանդ-
րանկութիւն քո. ասէ Եսաւ.
ահաւասիկ երթամ ի վախճա-
նել և առիմ՞ ի՞նչ ինձ այս
անդրանկութիւն.
Ասէ ցնա Յակոբ. երդուիր
ինձ, և նա երդուաւ նմա,
և վաճառեաց զանդրանկու-
թիւն իւր Յակոբայ. Եւ Յա-
կոբ ետ Եսաւայ հաց և թան
ոսպնեայ. կերաւ և արբ և
յարեաւ գնաց. Այնպէս անար-
գեաց Եսաւ զանդրանկութիւն.

Իբրև ծերացաւ Իսահակ՝
և վատեցին աչք նորա ի տե-
սանելոյ կոչեաց զորդի իւր
զերէց և ասէ ցնա. որդեակ
ահաւասիկ ես ծերացեալ եմ,
և ոչ գիտեմ զօր վախճանի ի-
մոյ. արդ՝ առ դու զգործի քո
զաղեղն և զկապարճ, ել ի դաշտ
որսա՛ որս և արա՛ ինձ խոր-
տիկս որպէս և ես սիրեմ, և
բեր մատո՛ ինձ զի կերայց և
և օրհնեսցէ զքեզ անձն իմ,

ռում եմ, և մօտ բեր ինձ որ ուտեմ և իմ անձը քեզ օրհնէ, քանիսր չեմ մեռել. Ռեբեկան ականջ եդի, Իսահակը որ խօսում էր որդու հետ,

Եսաւը գնաց դաշտը որս որսալու իր հօր համար. Ռեբեկան խօսեց իր որդի Յակոբի հետ՝ ասում է. հրէս լսեցի քո հօրմէն որ խօսում էր քո եղբօր հետ՝ ասում էր որս բեր, և համեղ ուտելիք հաղրե ինձ համար որ ուտեմ և օրհնեմ քեզ աստծու առաջը՝ քանի որ չեմ մեռել. և հիմի՝ ապա իմ որդեակ լսե ինձ՝ ինչպէս որ ես քեզ պատուիրում եմ, գնա դու դաշտը, և վերառ ինձ էնտեանց երկու մատղաշ ուլ և էնդոնք համեղ ուտելիք կ հաղրեմ քո հօր համար ինչպէս որ սիրում է, կ մօտ տանես քո հօրը, որ ուտէ և քո հայրը քեզ օրհնէ. Յակոբը ասում է իր մայր Ռեբեկին. իմ եղբայր Եսաւը մազոտ մարդ է, ես՝ պլոկ, վայթէ չշափէ ինձ իմ հայրը, և կը համարուիմ նրրան խաբեբուղղ և կբաշեմ ինձ վրրա անէծք և ոչ օրհնութիւն։

մինչև մեռեալ իցեմ. լուաւ Ռեբեկա զի խօսէր Իսահակ ընդ որդւոյ իւրում.

Գնաց եսաւ ի դաշտ որսալ որս հօր իւրում. և խօսեցաւ Ռեբեկա ընդ Յակոբայ որդւոյ իւրում՝ ասէ. ահա լուայ ես ի հօրէ քումմէ զի խօսէր ընդ եղբօր քում՝ և ասէր բեր որս, և արա ինձ խորտիկս զի կերայց և օրհնեցից զքեզ առաջի աստուծոյ՝ մինչև մեռեալ իցեմ. Եւ արդ ՝ որդեակ իմ լուր ինձ որպէս ես պատուիրեմ քեզ, գնա դու ի դաշտն, և առ ինձ անտի երկուս ուլս փափուկս, և արարից զնա խորտիկս հօր քում որպէս և սիրէ, մատուսցես հօր քում զի կերիցէ և օրհնեսցէ զքեզ հայր քո.

Ասէ Յակոբ ցՌեբեկա ցմայր իւր. եղբայր իմ Եսաւայր թաւ է և ես լերկ, գուցէ չօշափիցէ զիս հայր իմ, և լինիցիմ առաջի նորա իբրև արհամարհոտ և ածիցեմ ի վերայ իմ անէծս և ոչ օրհնութիւն. Ասէ ցնա մայրն

Ասում է նրան իր մայրը. որդեակ թող ինձ վրա (լինի) էն անէծքը, միայն լսե իմ խօսքը՝ գնա բեր ինձ. Գնաց՝ և վերառաւ եբի (էն) իր մօրը, և (մայրը) համեղ ուտելիք հագրեց՝ ինչպէս որ նրա հայրը սիրում էր. Իժում Ռեբեկան վերառաւ իր մեծ որդու լաւ կապայն որբոր նրա մօտ (պահած) էր տանը, հագցուց Յակոբին իր պատիկ որդուն և ուլենքը փաթթեց նրա կոների վրա, և նրա տկլոր չրլընքի վրա, իժում ուտելիքն և հացը որնոր հագրել էր եդի իր որդու Յակոբի ձեռներումը, և տարաւ իր հօր մօտ՝ և ասում է. իմ հայր. Նա ասում է. ով ես դու որդեակ. Յակոբն ասում է հօրը. ես քո անդրանիկ Եսաւն եմ, ինչ որ պատուիրեցեր ինձ արեցի, վեր կաց նստիր և կեր իմ որսիցը, որ քո անձը ինձ օրհնէ. Իսահակն ասում է իր որդուն. ինչ է որ շուտ գտար որդեակ. Նա ասում է. ոնցոր Աստուած ինձ հաղիպեցուց. Իսահակն ասում է Յակոբին. մօտ իր. յիմ վերայ անէծքն այն որդեակ, բայց միայն լուր ձայնի իմում՝ երթ ած ինձ.

Գնաց՝ և առաւ մօր իւրում, և արար (մայր նորա) խորտիկս՝ որպէս և սիրէր հայր նորա.

Եւ առեալ Ռեբեկայ զպատմուճանն ազնիւ որդւոյ իւրոյ երիցու որ կայր առ նըմա ի տան, զգեցոյց Յակոբայ որդւոյ իւրում կրցերոյ և ուլենիսն ագոյց ի բազուկս նորա, և ի վերայ մերկոյ պարանոցի նորա. և ետ զխորտիկն և զհացն զոր արար ի ձեռս Յակոբայ որդւոյ իւրոյ. և տարաւ հօր իւրում՝ և ասէ. հայր իմ. Նա ասէ. ով ես դու որդեակ.

Յակոբ ասէ ցհայրն. ես եմ Եսաւ անդրանիկն քո, արարի զոր ինչ պատուիրեցեր ինձ արի նիստ և կեր յորսոյ իմմէ, զի օրհնեսցէ զիս անձն քո. Իսահակ ասէ ցորդին իւր զի՞ է զի վաղվաղակի գտեր որդեակ.

Նա ասէ. որպէս պատրաստեաց Աստուած առաջի իմ. Իսահակ ասէ ցՅակոբ. մօտ

13193-58 (1006 / 2/2/65)

Հայ ԽՍՀ Գոս. Գրադարան
Гос. Библиотека
ZUUՌ-Арм ССР
Ա. անվան Մեսրոպյանի անվան
им. А. Мясникяна

որդեակ մնտ եկ շշափեմ քեզ տեսնեմ՝ դու ես իմ որդի Եսաւը թէ չէ՞։

Յակոբը մոտ գնաց իր հայր Իսահակին, և (Իսահակը) շշափեց նըրան՝ ասում է. ձայնը՝ Յակոբի ձայնն է և ձեռները՝ Եսաւի ձեռները. և չը ճանաչեց նըրան, ընչուոր նըրա ձեռները իր եղբօր Եսաւի ձեռների պէս մազոտ էին։ և օրհնեց նըրան՝ ասում է։ դո՞ւ ես իմ որդի Եսաւը։ Նա ասում է ես եմ. ասում է. մոտ բեր ինձ որդեակ, ուտեմ քո որսից, որ իմ անձը քեզ օրհնէ։ Մոտ տարաւ նըրան, և նա կերաւ. գինի էլ եբի նըրան՝ և խմեց.

Յետոյ իր հայր Իսահակն ասում է նըրան։ որդեակ մնտ եկ ինձ պաչէ։ (Յակոբը) մոտ գնաց, պաչեց. և (Իսահակը) նըրա շորերին հոտ կալած՝ օրհնեց նըրան՝ ասում է. հրէս իմ որդու հոտը լիքը յանդի հոտի պէս է որնոր օրհնել է Աստուած. Տայ քեզ Աստուած երկնքի ցողից՝ և գետընքի գերութիւնից, ցորենի և գինու (առատ) շատութիւն, քեզ ազգեր ծառայեն և

եկ՝ չոշափեցից զքեզ որդեակ եթէ դու ես որդի իմ Եսաւ՝ թէ ոչ.

Յակոբ մատեաւ առ Իսահակ հայր իւր, և չոշափեաց զնա՝ ասէ. ձայնդ՝ ձայն Յակոբայ և ձեռքդ՝ ձեռք Եսաւայ։ և ոչ ծանեաւ զնա, զի էին ձեռք նորա իբրև զձեռսն Եսաւայ եղբօր իւրոյ թաւ. և օրհնեաց զնա՝ ասէ. դո՞ւ ես որդի իմ Եսաւ.

Նա ասէ. ես եմ, ասէ. մատո՛ ինձ, կերայց յորսոյ քումմէ որդեակ, զի օրհնեսցէ զքեզ անձն իմ. Մատոյց նըմա, և կերաւ նա, և եբեր նմա գինի՝ և արբ.

Եւ ասէ ցնա Իսահակ հայր իւր։ մնտ եկ համբուրեա՛ զիս որդակ։ Մատեաւ և համբուրեաց զնա, և առեալ զգոտ հանդերձից նորա՝ օրհնեաց զնա՝ ասէ։ ահա հոտ որդւոյ իմոյ իբրև զհոտ անդոյ լիոյ զոր օրհնեաց Աստուած. Տացէ՛ քեզ Աստուած ի ցողոյ երկնից՝ և 'ի պարարտութենէ երկրի, բազմութիւն ցորենոյ և գինւոյ, ծառայեսցեն քեզ ազգք և երկիրպագ-

քեզ իշխաններ երկրպագեն, և լինիս քո եղբօր տէր. ով որ անիծէ քեզ՝ անիծեալ լինի և ովոր օրհնէ քեզ՝ օրհնեալ. Օրհնելէն յետոյ Յակոբը որ դուրս եկաւ իր հօր Իսահակի առջևէն, նորա եղբայր Եսաւն եկաւ որսէն.

Նա էլ հագրեց համեղ ուտելիք, մօտ տարաւ իր հօրը և ասում է նորան. իմ հայրը վեր կենայ և իր որդու որսից ուտէ, որ քո անձը ինձ օրհնէ. ասում է նորան իր հայր Իսահակը. դու ո՞վ ես. նա ասում է. ես քո անդրանիկ որդի Եսաւն եմ. Իսահակը շատ մեծ զարմացք ըզգաց՝ և ասում է. ապա էն ո՞վ էր որըոր ինձ համար որս որսաց, մօտ եբի, և կերայ՝ դեռոր դու չէիր եկած, և օրհնեցի նորան, և կլինի օրհնեալ. Հէնց որ Եսաւը լսեց իր հօր Իսահակի խօսքերը՝ շատ դառնացած մեծ ձայնով բղաւեց՝ ասում է իր հօրը. հա՛յր՝ հիմի ինձ էլ օրհնե.

Իսահակն ասում է Եսաւին. եղբայրդ եկաւ և տարաւ քո օրհնութինը. Եսաւն ցեն քեզ իշխանք, և եղիցես տէր եղբօր քում, որ անիծանիցէ զքեզ՝ անիծեալ լիցի և որ օրհնեսցէ զքեզ՝ օրհնեալ. Յետ օրհնելոյ իբրև եկ Յակոբ յերեսաց Իսահակայ հօր իւրոյ, եկն Եսաւ եղբայր նորա յորսոյ.

Արար և նա խորտիկս, մատոյց հօր իւրում և ասէ ցնա. յարիցէ հայր իմ և կերիցէ յորսոյ որդւոյ իւրոյ, զի օրհնեսցէ զիս անձն քո. ասէ ցնա Իսահակ հայր իւր ո՞վ ես դու. նա ասէ. ես եմ որդին քո անդրանիկ Եսաւ. զարմացաւ Իսահակ զարմացումն մեծ յոյժ՝ և ասէ. իսկ այն ո՞վ էր որ որսացաւ ինձ որս եբեր մատոյց, և կերայ՝ մինչչև քո եկեալ էր, և օրհնեցի զնա, և եղիցի օրհնեալ.

Իբրև լուաւ Եսաւ զբանն Սահակայ հօր իւրոյ՝ աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ դառնացեալ յոյժ՝ ասէ ցհայրն իւր. օրհնեա արդ՝ և զիս հայր.

Ասէ Իսահակ ցԵսաւ. եկն եղբայր քո և առ զօրհնութիւնս քո. Եսաւ ասէ.

ասում է · զորդ որ Յակոբ կոչուեց նրբա անունը , ընչուոր էս երկուգամ սլքեցուց ինձ , իմ անդրանկութիւնը առաւ , և հիմի՝ իմ օրհնութիւնը տարաւ · յետոյ Եսաւն ասում է իր հօրը · հայր չթողեր էլա ինձ համար մի օրհնութիւն · Իսահակը պատասխանեց՝ ասում է Եսաւին · որովհետև նրբան քո տէր կացուցի , ցորենով և գինով նրբան ունևորեցուցի , էլ քեզ ինչ անեմ որդեակ · Եսաւն ասում է իր հօրը · հայր՝ միթէ դուն մին օրհնութիւն ունիս , ինձ էլ օրհնե հայր · Իսահակը որ ափսոսաց՝ Եսաւը վիր արաւ իր ձայնը և լաց ելաւ · և Իսահակը նրբա հայրըն ասում է նրբան · հրէս քո բնակութիւնը կլինի գիրացած գետնումը , և վերեւից երկնքի ցողով (շաղուածումը) , և քո թրով կը ապրիս ·

յիրաւի կոչեցաւ անուն նորա Յակոբ, զի այս երկիցս խաբեաց զիս , առ զանդրանկութիւն իմ և արդ առ զօրհնութիւնս իմ .

Եւ ասէ Եսաւ ցհայր իւր և ոչ միթ ինչ օրհնութիւն թողեր ինձ հայր .

Պատասխանի ետ Իսահակ՝ ասէ ցԵսաւ · որովհետև տէր արարի զնա քեզ , ցորենով և գինւով հաստատեցի զնա , քեզ զի՞նչ արարիցս որդեակ · ասէ Եսաւ ցհայրն իւր · միթէ մի օրհնութիւն իցէ քո հայր օրհնեա՛ և զիս հայր .

Իբրև ստրջացաւ Իսահակ՝ ամբարձ զձայն իւր Եսաւ և ելաց · և ասէ ցնա Իսահակ հայր նորա · ահա՛ ի պարարտութենէ երկրի եղիցի բնակութիւն քո և ի ցողոյ երկնից ի վերուստ , և սրով քով կեցցես .

Գ Լ Է ·

Զիկրն էր պահում Եսաւը Յակոբին օրհնութիւնների համար որնոր երեւ նրբան իր հայրը · Իմացում ելաւ էս

Պահէր Եսաւ ոխս Յակոբայ վասն օրհնութեանց զոր օրհնեաց զնա հայր իւր · Ազդ եղև այս Ռեբեկայ ,

Ռեբեկին, և զրկեց կանչեց իր որդի Յակոբին՝ ասում է նորան. վեր կաց գնա 'ի Միջագետք, իմ եղբայր Լաբանի մոտ 'ի Խառան, և կը-նակիս նորա հետ մի քանի ժամանակ, մինչև կը անցնի քո եղբօր բարկութիւնը քեզանէ և կմոռանայ ինչոր դու նորան արեր, և յետոյ կը-զրկեմ և կկանչեմ քեզ էն-տեանց. Իսահակն էլ պա-տուիրեց Յակոբին՝ ասում է կին չառնես էս Քանանա-ցոց դստերերից, այլ գնա քո մօր հօր Բաթուէլի տուն, էնտեանց քեզ կին առ քո մօր եղբօր Լաբանի դստե-րից. և իմ Աստուածը քեզ կը օրհնէ, քեզ կը աճեցնէ, և կտայ քեզ իմ հօր Աբրա-համի օրհնութիւնը, քեզ և քո զաւակին քո ետնէն. և Յա-կոբը դուրս եկաւ, գնաց 'ի Խառան.

Եւ մի տեղ հասած՝ պառ-կեց էնտեղ, արևը մէր մը-տած էր, և վեր առաւ էն-տեղի քարերից եդի իրան գլը-խատակ, և քնեց. Եւ երազ տեսաւ, տեսաւ մի սանդուղ գետնքումը պնդած որիսը և յդեաց կոչեաց զորդի իւր զՅակոբ՝ ասէ ցնա. արի գը-նա 'ի Միջագետս առ Ղաբան եղբայր իմ 'ի Խառան, և բը-նակեսցես ընդ նմա աւուրս բազումս մինչև անցցէ բար-կութիւն եղբօր քո 'ի քէն և մոռասցի զոր ինչ արարեր դու նմա, և ապա առաքեցից կոչեցից զքեզ անտի.

Եւ Իսահակ պատուիրեաց Յա-կոբայ՝ ասէ, մի առնուցուս կին 'ի դստերաց ստի Քանանա-ցոց, այլ գնա 'ի տուն Բա-թուէլի հօր մօր քո, և առ անտի քեզ կին 'ի դստերաց Ղաբանու եղբօր մօր քո. և Աստուած իմ օրհնեսցէ զքեզ, աճեցուսցէ զքեզ և տա ցէ քեզ զօրհնութիւն Աբրահա-մու հօր իմոյ, քեզ և զաւակի քում յետ քո. և ել Յակոբ, և գնաց 'ի Խառան.

Եւ հասեալ 'ի տեղի մի՝ նըն-ջեաց անդ, արևն 'ի մուտս էր և առ 'ի քարանց տեղւոյն եդ ընդ անարս իւր, ննջեաց. Եւ ետես տեսիլ, ահա սան-դուղք հաստատեալ յերկրի, որոյ գլուխ հասանէր մինչև

գլուխը մինչի երկինք էր հասել, և Աստծու հրեշտակները դիվիր էին գնում և դէվէր էին գալիս էնդովը և Աստուած կանգնած էր էնդու վրայ, և ասում է. ես եմ քո հօր Աբրահամի Աստուածը, և Իսահակի Աստուածը, էդ գետինը որումը որ դու քնեցիր, քեզ կտամ և քո զաւակին, և քեզանումը և քո զաւակումը կը օրհնուին գետնքի ամեն ազգերը. հրէս ես քեզ հետ եմ և չեմ թողնել քեզ՝ մինչև կանեմ ամեն ինչ որ ասեցի քեզ.

Յակոբը քնէն զարթեց, և ասում է. Աստուած էս տեղումն է, և ես չգիտէի. Վախեցաւ՝ ասում է. էս ինչ վառաւոր է էս տեղը, և հէնց էս է Աստծու տունը, և էսէ երկընքի դուռը. Առաւօտեց Յակոբը վեր կացաւ, և վեր առաւ քարը որնոր դրել էր իրան գլխատակ, արձան կանգնեցուց էն, իւղ ածաւ էնդու գլխին և էն տեղի անունը կոչեց Բէթ–էլ, և ասեց. թէ Աստուած ինձ հետ կլինի և կպահէ ինձ էս ճանապարհին որովը որ ես գը-յերկինս, և հրեշտակք Աստուծոյ ելանէին և իջանէին ընդ նա, և Աստուած հաստատեալ կայր 'ի նմա, և ասէ. ես եմ Աստուած Աբրահամու հօր քո, և Աստուած Իսահակայ, զերկիրդ յորում դուդ ննջեցեր, քեզ տացզդա և զաւակի քում, և օրհնեսցին 'ի քեզ և 'ի զաւակի քում ամենայն ազգք երկրի. ես ահաւասիկ ընդ քեզ եմ, և ոչ թողից զքեզ՝ մինչև արացից զամենայն ինչ զոր խօսեցայ ընդ քեզ.

Զարթեաւ Յակոբ 'ի քնոյ՝ և ասէ. Աստուած է 'ի տեղւոջս յայսմիկ, և ես ոչ գիտէի. Զահի հարաւ ասէ. ահեղ իմն է տեղիս այս, և ոչէ սա եթէ ոչ տուն Աստուծոյ և սա է դուռն երկնից.

Յարեաւ Յակոբ ընդ առաւօտն, և առ զվէմն զոր եդ ընդ սնարս իւր, կանգնեաց զնա արձան, արկ իւղ 'ի գլուխ նորա, և կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ տուն Աստուծոյ, և տաց. թէ Աստուած եղիցի ընդիս և ապրեցուսցէ զիս 'ի ճանապարհ-

նում եմ, և կտայ ինձ հաց ուտելու և շոր հագնելու, և յետ կը դարձնէ ինձ ողջապէս իմ հօր տուն, Աստուած ինձ Աստուած կլինի, և էս քարը որնոր արձան կանգնեցցի, կլինի ինձ Աստծու տուն.

Ապա ճանպհու ելաւ Յակոբը՝ գնայ իր մօր ռեբեկի եղբայր Լաբանի մօտ. Մըտիկ երետ և հրէս մի ջրհոր դաշտումը, և էնտեղ երեք հօտ ոչխարք, էն ջրհորիցն էին խմեց նում ոչխարները, և մի մեծ քար կայր ջրհորի բերանի վրա. Էնտի էին ժողովուում ամեն հօտերը և (հովիւները) յետ էին գլորում քարը ջրհորի բերանէն, ջուր էին տալիս ոչխարներին, և խփում էին քարը ջրհորի բերանին յետ իր տեղը. Յակոբն ասում է նըրանցը. եղբարք դուք որտեանց էք. նըրանք ասումեն. Խառանէն ենք. ասում է նըրանցը. ճանանչում էք դուք Լաբանին Նաքովրի որդուն, նըրանք ասում են. ճանանչում ենք. Ասում է նըրանցը. առողջ է, և նըրանք ասում են առողջ է, և յիս յայսմիկ զոր ես երթամ, և տացէ ինձ հաց ուտելոյ և հանդերձ զգենլոյ և դարձուցէ զիս ողջութեամբ 'ի տուն հօր իմոյ, եղիցի ինձ Աստուած յԱստուած, և վէմս զոր կանգնեցի արձան, եղիցի ինձ տուն Աստուծոյ.

Եւ զոտս իւր ամբարձեալ Յակոբայ գնալ առ Լաբան եղբայր ռեբեկայ մօր իւրոյ. Հայեցաւ և ահա ջրհոր մի 'ի դաշտի, և անդ երեք հօտք խաշանց, և 'ի ջրհորոյն յայնմանէ արբուցանէին զխաշինսըն, և վէմ մի մեծ կայր 'ի վերայ բերանոյ ջրհորոյն. Անդր ժողովէին ամենայն հօտք և տապալէին զվէմն 'ի բերանոյ ջրհորոյն, և տային ջուր խաշանցն, և կափուցանէին զվէմն 'ի բերան ջրհորոյն անդրէն 'ի տեղի իւր. ասէ ցնոսա Յակոբ. եղբարք ուստի՞ էք դուք. նոքա ասեն. 'ի Խառանէ եմք. ասէ ցնոսա. գիտէ՞ք դուք զԼաբան զորդի Նաքովրայ, նոքա ասեն. գիտեմք. Ասէ ցնոսա. ողջ իցէ, և նոքա ասեն. ողջ է, և ահա

հրէս նրրա դուստր Ռաքէլը գալիս է ոչխարների հետ։

Յակոբն ասում է. դեռ օր շատ կայ, դեռ ոչխարներ մնատ անելոյ ժամանակ չէ, խմեցցէք ոչխարներուն և գնացէք արածեցուցէք։ Նրանք ասում են. չենք կարալ մինչ ամեն հովիւները չժողովուին՝ և յետ գլորեն քարը ջրհորի բերանէն։ Դեռոր նանրանց հետ խօսում էր, հրէս Լաբանի դուստր Ռաքէլը եկաւ իր հօր ոչխարների հետ, ընչուոր նա էր արածեցնում իր հօր ոչխարները։ Հէնցոր Յակոբը տեսաւ Ռաքէլին իր մօր եղբօր Լաբանի դրստրին, և նրրա ոչխարները՝ յետ գլորեց քարը ջրհորի բերանէն, և խմեցուց իր մօր եղբօր Լաբանի ոչխարներուն։ Յակոբը պաչեց Ռաքէլին և լաց ելաւ, և խաց արաւ Ռաքէլինոր նրրա հօր քրոջ որդին է։ Ռեբեկի որդին, և (ռաքէլը) վազեց իմաց արաւ իր հօրը։

Հէնցոր Լաբանը լսեց իր քրոջ որդու Յակոբի անունը՝ առաջ վազեց նրրան, ճիտ արաւ, պաչեց նրրան, և տարաւ իր տուն, ասում է նրրան։ դուն իմ ոսկրիցն և Ռաքէլ դուստր նորա գայ ընդ խաչինան։

Ասէ Յակոբ։ դեռ աւուր շատ կայ, չև ևս է ժամ խաշանցդ ժողովելոյ, արբուցէք խաշանցդ, և երթայք արածեցէք։ Ընդքա ասեն. ոչ կարեմք մինչ ոչ ժողովեսցին ամենայն հովիւք, և տապալեսցեն զվէմդ 'ի բերանոյ ջրհորոյդ։ Մինչ դեռ նա ընդ նոսա խօսէր, ահա Ռաքէլ դուստր Լաբանաւ եկն ընդ խաշինս հօր իւրոյ, քանզի նա արածէր զխաշինս հօր իւրոյ։ Իբրև եսես Յակոբ զՌաքէլ դուստր Լաբանայ եղբօր մօր իւրոյ, և զխաշինս նորա, տապալեցոյց զվէմն 'ի բերանոյ ջրհորոյն, և արբոյց խաշանցն Լաբանու եղբօր մօր իւրոյ։ Համբուրեաց Յակոբ զՌաքէլ և ելաց։ և պատմեաց Ռաքէլայ թէ եղբայր հօր նորա է, որդի Ռեբեկայ։ և ընթացաւ (ռաքէլ) պատմեաց հօր իւրում։

Իբրև լուաւ Լաբան զանուն Յակոբայ որդւոյ քեռ իւրոյ՝ ընթացաւ ընդ առաջ նորա, գիրկս արկ, համբուրեաց զնա, և տարաւ 'ի տուն իւր, ասէ ցնա։ յոսկերաց իմոց և

իմ մարմնուցն ես. Կացաւ մին ամիս ժամանակ՝ յետոյ ասում է Յակոբին. դուն թէպէտ իմ քուեր որդին ես, ինձ ձրի չես ծառայել, իմոց արա ինձ ինչ լինի քո վարձը. Լաբանը երկու դուստր ունէր, մեծի անունն (էր) Լիա և պըստակի անունը՝ Ռաքէլ. Լիի աչքերը ծիպլոտ (էին) այլ Ռաքէլը գեղեցիկ էր, և Յակոբը Ռաքէլին սիրեց, և ասում է (Լաբանին). եօթը տարի կծառայեմ քեզ քո պատիկ դուստր Ռաքէլի համար. Լաբանն ասում է նըրան. լաւ է նըրան քեզ տալ քանզ օտար մարդուն տալ. Եւ Յակոբը ծառայեց Ռաքէլի համար եօթը տարի, և ասում է Լաբանին ինձ տուր կնիկս՝ ժամանակը լրացել է.

Այսպա հարսանիք արաւ Լաբանը, և երեկոյնը իր դուստրը Լիին վեր առած՝ տարաւ նըրան Յակոբին երեսակնիկ, և առաւօտը՝ հըրէս, (Յակոբը տեսնում է՝) Լիան էր, ասում է Լաբանին. էս ինչ արեր (ինձ) չէ՞ Ռաքէլի համար ծառայեցի քեզ, ընչի խաբեցեր ինձ. Լաբանն ա-

'ի մարմնոց իմոց ես դու. Եկաց ժամանակ ամսոյ միոյ՝ և ասէ ցՅակոբ. զի եղբայր իմ ես ոչ ծառայեսցես ինձ ձրի, յայտ արա ինձ զինչ իցեն վարձք քո. Լաբանայ էին երկու դստերք, անուն երիցուն Լիա և անուն կրտսերոյն Ռաքէլ.

Աչք Լիայ գիջագոյնք, բայց Ռաքէլ գեղեցիկ էր, և սիրեաց Յակոբ զՌաքէլ և ասէ. ծառայեցից քեզ եօթն ամ վասն Ռաքէլայ դստեր քոյ կրտսերոյ.

Ասէ ցնա Լաբան. լաւ իցէ քեզ տալ զնա քան զտալ առն օտարի. Եւ ծառայեաց Յակոբ վասն Ռաքէլայ ամս եօթն, և ասէ ցԼաբան. տուր ինձ զկին իմ՝ լցեալ են աւուրք.

Եւ արար Լաբան հարսանիս, և ընդ երեկոյն առեալ զԼիա դուստր իւր՝ տարաւ ետ զնա կին Յակոբայ և այգուն՝ ահա Լիա էր, և ասէ ցԼաբան. զինչ գործեցեր զայս ոչ վասն Ռաքէլի ծառայեցի քեզ, ընդէ՞ր խաբեցեր զիս. Ասէ Լաբան. չեն օնէնք աշխարհի մերում տալ նախ ըզ

սում է . օրէնք չէ մեր երկ-
րին մեծի առաջ պստիկը
տալ , ապա նըրա եօթը տա-
ըին էլ աւարտե , և նըրան էլ
քեզ կտամ վաստակների փո-
խանակ որնոր կանես ինձ
համար ուրիշ էլի եօթը տա-
ըի . Էնպէս արաւ Յակոբը,
նըրա եօթը տարին էլ աւար-
տեց , և Լաբանը իր դուստր
Ռաքէլին նըրան երետ կնիկ,
և Յակոբը սիրեց Ռաքէլին
քանզ Լիին . Աստուած որ
տեսաւ որ Լիան ատելի է՝
նըրան որդիք երետ , այլ Ռա-
քէլը որդի չբերող էր .

կրտսերն քան զերէց , արդ
կատարեա՛ եօթն և-ս ամ ընդ
նորա , և տաց քեզ և զնա փո-
խանակ վաստակոցն զոր վաս-
տակեսցես ինձ զեօթն ամ և-ս
այլս .

Արար այնպէս Յակոբ , և
կատարեաց եօթն և-ս ամ ընդ
նորա , և ետ նմա Լաբան զզ
Ռաքէլ դուստր իւր կնու-
թեան , և սիրեաց Յակոբ զզ
Ռաքէլ քանզ Լիա . Իբրև
ետես Աստուած եթէ ատե-
լի է Լիա՝ ետ նմա զորդիս,
բայց Ռաքէլ ամուլ էր .

ԳԼ Ը.

Յակոբին որդիք ելան , և
նըրանց անուններն են՝ Ռո-
բէն , Շմաւոն , Ղեւի , Յու-
դա , Իսաքար , Զաբուլոն ,
Դան , Նեփթաղիմ , Գադ ,
և Ասեր . Յետոյ Աստուած
միտն եբի Ռաքէլին , և նը-
ըամէն ելաւ Յովսէփը . Էն
ժամանակ Յակոբն ասում է
Լաբանին . բա՛ց թող ինձ որ
երթամ իմ երկիր . Լաբանն
ասում է նըրան . Աստուած
ինձ քո ոտի վըրա օրհնեց ,
ինձ՝ արա ինձ քո վարձը

Եղեն որդիք Յակոբայ , և
անուանք նոցա՝ Ռուբէն , Շը-
մաւոն , Ղևի , Յուդ՛ա , Ի-
սաքար , Զաբուղոն , Դան ,
Նեփթաղիմ , Գադ , և Ա-
սեր . Եւ յիշեաց Աստուած
զՌաքէլ , և 'ի նմանէ եղև
Յովսէփ . Յայնժամ ասէ Յա-
կոբ ցԼաբան . արձակեա՛ զիս
զի երթայց յերկիր իմ .
Ասէ ցնա Լաբան . օրհնեաց
զիս Աստուած յոտին քում,
յայտ արա՛ ինձ զվարձ քո յի-
նէն , և տաց .

ինձմէն, և տամ. Յակոբն ասում է նըրան. դու գիտես որչափ քեզ ծառայեցի, և որչափ էր խաչինդ ինձ մօտ, սակաւ իքմին էր քանզ ինձ առաջ, և աճեց 'ի բազմութիւն և հիմի ես ե՞րբ տնորուեմ. Լաբանն ասում է նըրան. ի՞նչ տամ քեզ. Յակոբն ասում է նըրան. ոչինչ մի տար ինձ, բայց թէ միայն էս բանը կանես, էլի կը արածեցնեմ խաչինքդ, և ջոկի՞ր մէկզմէկէն ամեն խայտախարիւ ոչխարը և պիսակ այծը (ջոկ) և ամեն միագունքը (ջոկ), և որբոր ոչխարներից խայտաչխարիւ (ծնի) և այծերից պիսակ՝ վարձ լինի. Լաբանն ասում է. լինի ինչպէս որ ասում ես.

Եւ ջոկեց Լաբանը, երեք ամեն խայտախարիւները և պիսակները իր որդեքանց ձեռը, և բաժնեց նըրանց և Յակոբի մէջ երեք աւուր ճանապարհ, և Յակոբը Լաբանի մնացած խաչինքն էր արածեցնում, և ծնում էին պիսակներ և խայտախարիւներ նըրա ձեռին, և շատ չէնացաւ Յակոբը. Ապա՝ լսեց Լաբանի որդեքանց խօսքերը՝ որ Ասէ ցնա Յակոբ. դու գիտես որչափ ծառայեցի քեզ, և ո՞րչափ խաչն էր քո առիս, սակաւիկ ինչ էր յառաջ քան զիս, և աճեաց 'ի բազմութիւն, և արդ ես ե՞րբ առնիցեմ ինձ տուն.

Ասէ ցնա Լաբան. զի՞նչ տաց քեզ. Ասէ ցնա Յակոբ. մի ինչ տար ինձ, բայց զայս և եթէ բանս արասցես, դարձեալ արածեցից զխաչինս քո և զատո՛ 'ի միմիանց զամենայն ոչխար խայտախարիւ և այծ պիսակ, և զամենայն համակ, և խայտախարիւն յօդեաց և պիսակն յայծեաց եղիցի վարձ. ասէ ցնա Լաբան. եղիցի ըստ բանի քում.

Եւ զատոյց Լաբան, ետ զամենայն զխայտախարիւս և զպիսակս 'ի ձեռն որդւոց իւրոց, և մեկնեցոյց ճանապարհ երից աւուրց ընդ մէջ նոցա և ընդ մէջ Յակոբայ, և Յակոբ արածէր զխաչինս Լաբանու զմնացեալս, և ծնանէին պիսակս և խայտախարիւս 'ի ձեռին Յակոբայ և մեծացաւ Յակոբ յոյժ. Եւ լուաւ զբանսն որդւոցն Լաբանու՝ զի ասէին,

ասում էին. Յակոբը վեր կա-
լաւ մեր հօր ամեն ունելիքը,
նշմարեց էլ Յակոբը Լաբա-
նի երեսը՝ որ ինչ երէկ և
մէկէլ օրն էր՝ էնպէս չէ իրա
հետ. Աստուած ասում է նը-
րան. դարձիր քո երկիր.
Յակոբը դրկեց, կանչեց Ռա-
քէլին և Լիին դաշտը որտեղ-
որ խաշինքն էին, և ասում
է նըրանցը. դուք ինքներդ
գիտէք որ իմ բոլոր զօրութենէ
ծառայեցի ձեր հօրը, բայց
ձեր հայրը դէմ դիպաւ ինձ,
փոխեց իմ վարձը տասն (ան-
գամ ելած) բծերինը.

Բայց էլի Աստուած նը-
րան ինձ չար անել չեթող,
որ՝ երբոր ասում էր պէս-
պիսները լինին քո վարձ՝ ա-
մեն խաշինքը պէսպիսներ էին
ծնում, և երբոր ասում էր
սպիտակները լինին քո վարձ՝
սպիտակներ էին ծնում, և
Աստուած խլեց ձեր հօր ա-
մեն խաշինքը ինձ երեսը, և
ասում է. գնա՛ քո ծննդա-
կան երկիր. Ռաքէլն և Լի-
ան պատասխանեցին՝ ասում
են նըրան. մի՞թէ էլ այսու-
հետև մենք բաժին և ժա-
ռանգութիւն ունինք մեր հօր
թէ առ Յակոբ զամենայն ինչս
հօր մերոյ, և ետես Յակոբ
զերեսս Լաբանու՝ զի ոչ է-
ին ընդ նմա՝ որպէս յերէկն
և յեռանդ.

Աստ Աստուած ցնա. դար-
ձիր յերկիր քո
Յղեաց Յակոբ, կոչեաց զզ
Ռաքէլ և զԼիա 'ի դաշտ ան-
դր՝ ուր էին խաշինքն և ասէ
ցնոսա. դուք ինքնին գիտէք
զի յամենայն զօրութենէ իմ-
մէ ծառայեցի հօր ձերում,
և հայր ձեր ընդ հարաւ ըն-
դիս, և փոխեաց զվարձս իմ
զտասն բծացդ.

Եւ ոչ ետ նմա Աստուած
առնել ինձ չար, զի՝ եթէ ա-
սէր նկարէնքն եղիցին քո
վարձք՝ ամենայն խաշինքն նը-
կարէնս ծնանէին, և եթէ ա-
սէր սպիտակքն եղիցին քո
վարձք՝ սպիտակս ծնանէին,
և եհան Աստուած զամենայն
խաշինս հօր ձերոյ ետ ինձ,
և ասէ. երթ յերկիր ծնընդ-
եան քո. Պատասխանի ե-
տուն Ռաքէլ և Լիա՝ ասեն
ցնա. մի՞թէ դոյ և ս մեր այսու-
հետև բաժին և ժառանգու-
թիւն 'ի տան հօր մերոյ, ոչ
ապաքէն՝ իբրև օտարոտիս

տանը, չէ՞ տալա որ՝ օտարնե-
րի պէս ենք համարուել նը-
րան, որ ծախեց մեզ, ամեն
հարստութիւնը որնոր Աս-
տուած խլեց մեր հօրմէն՝ մեզ
լինի և մեր որդեքանցը, հի-
մի ինչ որ Աստուած քեզ ա-
սեց՝ արա. Վեր կացաւ Յա-
կոբը, վեր առաւ իր կնկաե-
քանցը և իր երեխանցը, և նստ-
եցուց նրանցը ուղտաներին,
և քշեց իր ամեն ոչխարն՝ և տա-
վարը՝ երթայ իր հայր Իսահակի
մօտ դէպ՝ի Քանանացոց երկիր.

Իմաց արին Լաբանին վը-
րաերրորդ օրը, որ Յակոբը
գնաց, ապա՝ իր եղբարտե-
քանցը վեր առած իրա հետ,
ետնէն եաւ նրան, բայց Աս-
տուած եկաւ Լաբանի մօտ
գիշերուան երազումը՝ ասում
է նրան. զգոյշ կաց դու քեզ,
կ'լի Յակոբի հետ անմտա-
բար խօսիս. Լաբանը հասաւ
Յակոբին, և ասում է նրան.
ընչի՞ ծլկուեցիր ինձմէն, թէ
որ իմաց էիր արել (դու)
ինձ՝ ճանապհու կգնէի քեզ ու-
րախութենով և թմբուկներ և
քնարներ ածելով. մի չէի՞
տի էլա որդեակներուս և դըս-
տրերուս պաչել, ապա՝ ան-
համարեալ եմք նմա, զի վա-
ճառեաց զմեզ, ամենայն մե-
ծութիւն զոր եհան Աստու-
ած 'ի հօրէ մերմէ՝ մեզ եղիցի
և որդւոց մերոց, արդ զոր-
ինչ ասաց քեզ Աստուած՝ ա-
րա.

Յարեաւ Յակոբ, առ զկա-
նայս իւր և զմանկունս իւր,
և եհան զնոսա յուղտս, և
խաղացոյց զամենայն ոչխար
և արջառ իւր՝ երթալ առ Ի-
սահակ հայր իւր յերկիրն Քա
նանացւոց.

Ազգ եղև Լաբանու յա-
ւուրն երրորդի, եթէ գնաց
Յակոբ, և առեալ զեղբարս
իւր ընդ իւր՝ սնդեցաւ զկնի
նորա, և եկն Աստուած առ
Լաբան 'ի տեսլեան գիշերոյ՝
ասէ ցնա. զգոյշ լեր անձին
քում՝ դուցէ խօսիցիս ընդ
Յակոբայ տնդդամութեամբ.
Եհաս Լաբան Յակոբայ, և
ասէ ցնա. ընդէ՞ր դաղտա-
գնաց եղեր յինէն, եթէ ազդ
արարեալ էր ինձ՝ առաքէի ըզ
քեզ ուրախութեամբ և արու-
եստականօք թմբկաց և քնա-
րաց, և չէ՞ի արդեօք արժանի
համբուրել զորդեակս իմ և
զդստերս իմ, և արդ՝ անմը-

խելաբար ժամ եկար, և հիմի կարող էի քեզ չար անել, բայց քո հոր Աստուածը երէկ ինձ հայթհայթա երեւաց, և էլ չտապելես գնալ էնդուր որ շատ ես ցանկացել գնալ քո հոր տուն։

Յակոբը պատասխանեց՝ ասում է Լաբանին. էնդուր որ վախեցայ, ասեցի վայթէ խլես ինձմէն դստերուդ և իմ ամեն ունելիքը, և ինչն է իմ գէթը որ ետնէս ես ելել։ Էս քսան տարի է քո տանն էի, ցերեկը տօթէն էի ըլում այրուած և գիշերը՝ ցրտէն, հատել էր քունը աչքերէս, տասընեւչորս տարի դստերիդ փոխանակ բանեցի, և վեց տարի խաշինքումդ, և ինձ տասըն անգամ խաբեցեր. և եթէ իմ հոր Աստուածը չէր ելել հետս, Աբրահամի Աստուածը, և Իսահակի երկիւղը, հիմի կ'ելի հէնց դարդակ էլ էիր ճանպհու դրել ինձ. Ապա՝ Լաբանը խաղաղուեց, ասում է. ա՛րի կապ դնենք ես և դու, հըրէս ոչոք չկայ մեր միջումը, բացի Աստուած վկայ իմ և քո մէջ, որ բաժանուում ենք՝ չը անց կենանք տուրեամբ արարեր, և այժմ ձեռնհաս էի առնել քեզ չար, բայց Աստուած հոր քոյ երեկ ասաց ցիս ըզ գոյշ լեր, և արդ գնացեալ երթաս, զի ցանկանալով ցանկացեալ ես երթալ 'ի տուն հոր քո.

Պատասխանի ետ Յակոբ՝ և ասէ ցԼաբան. քանզի երկեայ, ասացի թէ գուցէ հանիցես զդստերս քո յինէն և զամենայն ինչ զիմ, և զինչ է ինաս իմ զի պնդեցար զհետ իմ. Այս քսան ամ է 'ի տանքում էի, զցերեկ այրեալ լինէի 'ի տօթոյ և զցայգ 'ի ցըրտոյ, հատեալ էր քուն յաչաց իմոց, զչորեք տասան ամ փոխանակ դստերաց քոց վաստակեցի, և զվեց ամ 'ի խաշինս քո, և խաբեցեր զիս տասն անգամ. և թէ ոչ Աստուած հոր իմոյ Աստուած Աբրահամու և երկիւղն Իսահակայ էր ընդիս, այժմ թերևս ունայն իսկ արձակէիր զիս. և խաղաղեցաւ Լաբան, ասէ. եկ ուխտ դիցուք ես և դու, ահա ոչոք է 'ի միջի մերում, բայց Աստուած վկայ ընդիս և ընդ քեզ, մեկնիմք ոչ անցցուք առ միմեանս

մէկմէկու կուռը չարութիւնով. էնպէս արին, և Լաբանը վեր կացաւ էգսի օրը, պաչեց իր որդեքանցը և իր դստերուն, օրհնեց նըրանցը, և յետ գնաց իր տեղը.

Եւ Յակոբը գնաց իր ճանապարհը. Առաջ ելան նըրան Աստծու հրեշտակները, և հէնցոր Յակոբը տեսաւ նըրանցը՝ ասում է. էս Աստծու բանակն է. Յակոբը խօսնակներ ղրկեց իրամէն առաջ իր եղբայր Եսաւի մօտ դէպ 'ի Սէիր երկիր, Եդոմու կողմը, պատուիրեց նըրանցը՝ ասում է. էսպէս ասէք Եսաւին. թէ էսպէս է ասում քո ծառայ Յակոբը. Լաբանի կշտին բնակեցի և կացայ մինչև հիմի, և ունիմ ոչխար, տավար, ծառայք և աղախնայք, և հիմի ղրկում եմ իմաց անելու (էս) իմ տեառնին Եսաւին, էնգուր համար որ ծառայդ շնորհ գըտնէ քո առաջը. Խօսնակները յետ դարձան Յակոբի մօտ՝ ասում են. գնացինք քո եղբայր Եսաւի մօտ, և գալիս է քեզ առաջ, չորս հարիւր մարդ (ունէ) իրա հետ.

չարութեամբ. արարին այնպէս և յարուցեալ Լաբան 'ի վաղիւ անդր՝ համբուրեաց զորդիս իւր և զդստերս իւր, օրհնեաց զնոսա, և գնաց 'ի տեղի իւր.

Եւ Յակոբ գնաց զճանապարհս իւր. Ընդ առաջ եղեն նմա հրեշտակք Աստուծոյ. և ասէ Յակոբ, իբրև ետես զզնոսա՝ այս բանակ Աստուծոյ է. Առաքեաց Յակոբ հրեշտակս յառաջ քան զինքն առ Եսաւ եղբայր իւր յերկիրն 'ի Սէիր, յաշխարհն Եդոմայ, պատուէր ետ նոցա՝ ասէ. այսպէս ասասջիք Եսաւայ. թէ այսպէս ասէ ծառայ քո Յակոբ. ընդ Լաբանայ կեցի և յամեցի մինչև ցայժմ, և եղեն իմ ոչխար և արջառ, ծառայք և աղախնայք, և այժմ առաքեմ պատմել տեառն իմում Եսաւայ, զի գտցէ ծառայ քո շնորհ առաջի քո.

Դարձեալ հրեշտակացն առ Յակոբ՝ ասեն. չոգաք առ Եսաւ եղբայր քո, և դայ ընդ առաջ քո և չորք հարիւր այր ընդ նմա.

Յակոբը խիստ վախեցաւ, և տարեկուսել էր, ասում է. ով իմ հօր Աբրահամի Աստուած և իմ հօր Իսահակի Աստուած որբոր ասացեր ինձ թէ գընա քո ծննդական երկիր՝ և բարի կանեմ քեզ, ապա հիմի՝ պրծրցո՛ ինձ իմ եղբօր Եսաւի ձեռնէն, որ վախենում եմ ես նրրամէն, չգայ՝, չիրբէ ինձ, (և չսպանէ) մօրը մանուկով. Եւ վեր առաւ ընչիցն որ իր ձեռովը գձեց, ընծայք ղրկեց իր եղբօր Եսաւին. երկու հարիւր էծ, քսան քաղ, եկու հարիւր մաքի, քսան խոյ, երեսուն ուղտ ծնած ձագերով, քառասուն կով, տասը ցուլ, քսան էշ, և տասը քուռակ, և ասում է իր ծառէքանցը, որբոր տանում էին ընծայքը հօտ հօտ ամենը ջոկ. դուք իմ առաջ գնացէք, և հօտերը մէկզմէկէն հեռու կտանէք.

Պատուիրեց առաջինին՝ ասում է. երբոր դէմ լինի քեզ իմ եղբայր Եսաւը, և հարցնէ ումն ես, ուր ես երթում, և ումն է էդ որբոր քո առաջը գնում է, կասես. Զահի հարաւ Յակոբ, և տարակուսեալ էր, ասէ. Աստուած հօր իմոյ Աբրաամու, և Աստուած հօր իմոյ Իսահակայ որ ասացեր ցիս թէ երթ յերկիր ծննդեան քո՝ և բարի տրարիցք քեզ, և արդ՝ ապրեցո՛ զիս 'ի ձեռաց եղբօր իմոյ Եսաւայ, զի զահի հարեալ եմ ես 'ի նմանէ, գուցէ՝ եկեալ հարկանիցէ զիս մայր առ մանկան. Եւ առ յորոց ածէր ձեռամբ իւրով, առաքեաց պատարագս Եսաւայ եղբօր իւրում. այծս երկերիւր, քաղս քսան, մաքիս երկերիւր, խոյս քսան, ուղտըս ծնեալս կողամբք հանդերձ՝ երեսուն, կովս քառասուն, ցուլս տասն, էշս քսան և մտրուկս տասն. և ասէ ցծառայսն իւր որք տանէին զպատարագսն հօտս հօտս առանձին. երթայք դուք յառաջ քան զիս և բացագոյնս 'ի միմեանց տանիցիք զհօտս.

Պատուիրեաց առաջնոյն՝ ասէ. եթէ պատահիցէ քեզ Եսաւ եղբայր իմ, և հարցանիցէ ո՞ր ես, յո՞ երթաս, և ո՞ր է այդ որ առաջի քո երթայ, ասասցես. ծառայի քո

քո ծառայ Յակոբի ընծայքն են իր տեառնին Եսաւին, ինքն էլ մեր ետնէն գալիս է, նոյն պատուէրը երեսս երկրորդին էլ, երրորդին էլ, ընչուոր ասում էր. առաջ կը-խաղաղեցնեմ նրան ընծայքով, և յետոյ կտեսնեմ նրա երեսը, կ'լի որ խնամաբար մտիկ տայ ինձ. և իրա առաջ ընծայքը գնացին, այլ ինքը կացաւ էն գիշերը. վաղը՝ մտիկ երեսս, հրրէս իր եղբայր Եսաւը գալիս էր, հետն էլ չորս հարիւր մարդ.

Յակոբն առաջ արաւ երկու աղախնուն իրանց որդեքանցով, ետնէն Լիին իր որդեքանցով, և դիպ ետնէն Ռաքէլին և Յովսէփին, և ինքը անցկացաւ նրրանց մէն առաջ, և երկրպագեց եօթն անգամ գետնի վրրա մինչև կը-մօտկենայր իր եղբօրը. Եսաւը վազեց նրրան առաջ, ճիտ արաւ նրրան, և ընկաւ նրրա չինքի վրրա, պաչեց նրրան, և լաց ելան երկուսնեւեսս. Եսաւը վիր մտիկ երեսս, տեսաւ կնկանեքանցը և երեխանցը, և ասում է. դրրանք ինչ են քոնը. նա ասում է. իմ երեխայքն Յակոբայ պատարագք են տեառն իւրում Եսաւայ և ինքն զկնի մեր գայ, պատուիրեաց առաջնումն և երկրորդին և երրորդի, քանզի ասէր՝ թէ ցածուցից զերեսս նորա պատարագօք, և ապա տեսից զերեսս նորա, թերևս արասցէ մեծարան երեսաց իմոց. և երթային յառաջ ընծայքն քան զնա, և ինքն նընջեաց զայն գիշեր. Եւ 'ի վաղիւ՝ ետես, ահա Եսաւ եղբայր իւր գայր, և ընդ նմա արք չորեքհարիւր.

Այրար Յակոբ զերկուս աղախնայսն և զորդիս նոցա առաջի, զԼիայ և զորդիս նորա զկնի, և զՌաքէլ և զզ Յովսէփ հուսկ յետոյ, և ինքն անց յառաջ քան զնասս, և երկիրեալագ եօթն անգամ 'ի վերայ երկրի մինչև մերձենալ առ եղբայրն իւր. Ընթացաւ Եսաւ առաջի նորա, գիրկս արկ նմա, և անկաւ 'ի վերայ պարանոցի նորա, համբուրեաց զնա, և լացին երկոքեան. Եւ հայեցեալ Եսաւայ 'ի վեր՝ ետես զկանայսն և զմանկունս, և ասէ. զոքա զի՞նչ են քո.

են որոնցովը Աստուած ողորմութիւն արաւ ծառայիդ. Եւ մօտ գնացին, երկրպագեցին Եսաւին՝ աղախնայքը և իրանց որդիքը, և Լիան և իր որդիքը, յետոյ Յովսէփն և Ռաքէլը.

Եսաւն ասում է. էն ամենը չուն ինչ էր որը որ ինձ հանդիպեց. Յակոբն ասում է. (էնդուր համար է) որ ծառայդ շնորհ գտնէ քո առաջը. Եսաւն ասում է. եղբայր ես էլ շատ ունիմ, քոնը քեզ լինի. Յակոբն ասում է. չէ խնդրեմ, թէ շնորհ գտայ քո առաջը՝ ընկալ ընծայքը իմ ձեռնէն, ընչուոր էնպէս տեսայ քո երեսը՝ ինչպէս որ ոքմին Աստծու երեսը տեսնէ խաղաղուած ինձ հետ, ստիպեց նըրան, և (նա) ընկալաւ. Եսաւն ասում է. չուլինիք, գնանք, երթանք դէպուղիղ. Յակոբն ասում է. երեխայքս մատղաշ են, և ոչխարն և տաւարը ծնունդ ունէ արած, և թէ մի օր դըրանցը չտապեցնեմ՝ խաշինքը կմեռնին, ապա՝ թող իմ տէրը առաջ երթայ մինչև ես էլ կգամ. Եսաւը յետ դարձ

Նա ասէ. մանկունք իմ են որովք ողորմեցաւ Աստուած ծառայի քում. Եւ մատեան երկիրպագին Եսաւայ՝ աղախնայք և որդիք նոցա, և Լիա և որդիք իւր, յետոյ Յովսէփ և Ռաքէլ.

Եսաւ ասէ. զինչ էր այն ամենայն չու որ ինձ դիպեցաւ. Յակոբ ասէ. զի գըտցէ ծառայ քո շնորհս առաջի քո.

Եսաւ ասէ. կայ և իմ շատ եղբայր, քեզ լիցի քոյդ. Յակոբ ասէ. մի այդպէս, եթէ գըտի շնորհս առաջի քո՝ ընկալ զընծայսն 'ի ձեռաց իմոց, քանզի այնպէս տեսի զերեսս քո՝ որպէս ոք տեսանիցէ զերեսս Աստուծոյ զուարթացեալ ընդիս, բանադատեաց զնա, և առ.

Եսաւ ասէ. չուեսցուք, գընասցուք, երթիցուք զուղղորդըն. Յակոբ ասէ. մանկունքըս մատաղ են և ոչխարքի և արջառոյ ծնունդ արձակեալ է և եթէ մի օր ստիպեմ զդոսա՝ մեռանին խաշինքըն, այլ յառաջեսցէ տէրը իմ մինչև եկից և ես.

Եւ դարձաւ Եսաւ յաւուրը

ձաւ էն օրը իր ճանապարհո-
վը դէպի Սէիր ։

Գլ. Թ.

Աստուած ասում է Յակո-
բին . անց կաց 'ի Բեթէլ , և
էնտեղ սեղան կարարես Աս-
տծու համար որըոր երե-
ւեց քեզ քո փախչելիս քո
եղբայր Եսաւիմէն . Յակոբն
ասում է իր ընտանեացը .
սրբուէք և փոխէք շորենե-
ըդ , ելնենք 'ի Բեթէլ , սե-
ղան արարենք էնտեղ Աս-
տծու համար որըոր լսեց
ինձ (իմ) նեղութիւնի օրը .
Եւ սեղան չինեց էնտեղ և
կոչեց էն տեղի անունը Բե-
թէլ . Էնտեղ Աստուած ե-
րևեց Յակոբին , և օրհնեց
նըրան՝ ասում է . անունդ Յա-
կոբ (է) , էլ Յակոբ չի կոչուել ,
այլ Իսրայէլ կլինի անունդ ,
և կոչեց նըրա անունը Իսրա-
յէլ , ասում է նըրան . ես եմ
քո Աստուածը , աճիր և բազ-
մացիր , ազգեր և ազգերի ժո-
ղով կծնին քեզմէն , և թագաւ-
որներ դուրս կգան քեզանից .
Յակոբը չու ելաւ Բեթե-
լէն՝ գնայ իր հայր Իսահակի
մօտ . Ճանապարհին Ռաքէլը

յայնմիկ ընդ ճանապարհս իւր
'ի Սէիր ։

Գլ. Թ.

Աստուած ասէ ցՅակոբ .
անց 'ի Բեթէլ , և արասցես
անդ սեղան Աստուծոյ որ
երևեցաւն քեզ 'ի փախչել քո
յերեսաց Եսաւայ եղբօր քոյ .
Յակոբ ասէ ցընտանիսն իւր .
սրբեցարուք և փոխեցէք զգ
պատմուճանս ձեր , ելցուք 'ի
Բեթէլ , արասցուք անդ սե-
ղան Աստուծոյ որ լուաւ ինձ
յաւուր նեղութեան .

Եւ չինեաց անդ սեղան , և
կոչեաց զանուն տեղւոյն այ-
նորիկ Բեթէլ . երևեցաւ անդ
Աստուած Յակոբայ , և օրհ-
նեաց զնա՝ ասէ . անուն քո
Յակոբ , ոչ ևս կոչեսցի Յա-
կոբ , այլ Իսրայէլ եղիցի ա-
նուն քո և կոչեաց զանուն
նորա Իսրայէլ , ասէ ցնա . ես
եմ Աստուած քո , աճեսջիր
և բազմասջիր , ազգք և ժո-
ղովուրդք ազգաց եղիցին 'ի
քէն , և թագաւորք ելցեն 'ի քէն .
Եւ չուեաց Յակոբ 'ի Բե-
թելայ գնալ առ Իսահակ
հայր իւր . 'Ի ճանապարհին

որդի եբի, շատ դժուար ե-
բի, և ոգին տալիս՝ ընչուոր
մեռաւ (Ռաքէլը՝) կանչեց որ-
դու անունը "Բենոնի,, , և
հայրը կոչեց նորան Բենիա-
մին, Եւ Յակոբի որդիքն է-
ին տասնեւերկու. անդրա-
նիկը Ռուբէն, Շմաւոն, Ղե-
ւի, Յուդա, Իսաքար, Զա-
բուղոն, Դան, Նեփթաղիմ,
Գադ, Ասեր, և Ռաքէլի
որդիքը. Յովսէփ և Բենիամին
Էս են Յակոբի որդիքը որոնք
եկան նորան Միջագետքումը.
Յակոբը յետ եկաւ իր հայր
Իսահակի մոտ, Մամբրէ քա-
ղաք, Քանանացոց երկրումը
որտեղոր Աբրահամն և Իսա-
հակը պանդխտութիւն արին.
Իսահակը տկարացած մե-
ռաւ, և նորան Եսաւն և Յա-
կոբ իր որդիքը թաղեցին.

ծնաւ Ռաքէլ, և դժուարա-
ծին եղև, և ընդ հանել ո-
գւոցն՝ քանզի մեռաւ (Ռա-
քէլ՝) կոչեաց զանուն որդւոյն
"որդի վշտաց իմոց,, և հայ-
ր նն կոչեաց զնա Բենիամին. Եւ
էին որդիք Յակոբայ երկո-
տասանք. անդրանիկ նորա
Ռուբէն, Շմաւոն, Ղևի,
Յուդա, Իսաքար, Զաբու-
ղոն, Դան, Նեփթաղիմ,
Գադ, Ասեր, և որդիք Ռա-
քէլի Յովսէփ և Բենիամին.
Այս են որդիք Յակոբայ որ
եղեն նմա 'ի Միջագետս. Եկն
Յակոբ առ Իսահակ հայր իւր
'ի Մամբրէ քաղաք, յերկ-
րին Քանանացւոց, ուր պան-
դխտեցան Աբրաամ և Իսա-
հակ. Եւ պակասեալ Իսահա-
կայ մեռաւ, և թաղեցին զնա
Եսաւ և Յակոբ որդիք իւր.

Գլ. Ժ.

Եսաւը վեր առաւ իր կընկ-
տեքանցը որոնք Քանանացոց
դստերերից էին, իր ուստերե-
րուն և դստերերուն, և իր տան
ամեն մարդեքանցը, և (իր)
ամեն ունելիքը և անասունը,
գնաց Քանանացոց երկրէն
իր եղբայր Յակոբիմէն դէն,

Ա. Եսաւ զկանայս իւր
որք էին 'ի դստերաց Քա-
նանացւոյ, զուստերս և զդս-
տերս իւր, և զամենայն մար-
դիկ տան իւրոյ, և զամենայն
ինչս և զանասուն, գնայ յեր-
կրէն Քանանացւոց յերեսաց
Յակոբայ եղբօր իւրոյ, զի

ընչուր էնքան չատ ունելիք ու-
նէին նըրանք որ չէին կարու-
եալ միասին բնակիլ, և ոչ էն
պանդխտական երկիրն էր կա-
ռում նըրանցը տեղաւորել,
(գնաց) և բնակուեց Սէիր
լերնումը, և Յակոբը իր որ-
դեքանցով բնակուած էր Քա-
նանացոց երկրումը. Նըրա
որդի Յովսէփը տասնեւեօթը
տարեկան էր, խաշինք էր արա-
ծեցնում եղբարտեքանց հետ.
Եւ չար համբաւ էին բերում
իրանց հայը Իսրայէլի մօտ
Յովսէփի վըրա, բայց Իս-
րայէլը իր ամեն որդեքանց
վըրա էլի Յովսէփին էր սի-
րում, էնդուր որ նըրա ծերու-
թիւնի որդին էր, և նըրա հա-
մար վիշիպիշի կապայ արեց.
Նըրա եղբարտեքը՝ որ տե-
սան որ հայրը իր ամեն որ-
դեքանց վըրա նըրան է սի-
րում, ատեցին նըրան. Յով-
սէփը երազ տեսաւ, և պատ-
մեց իր եղբարտեքանցը, և էլ
աւելի ատեցին նըրան. Մէ
լսէք՝ նըրանցն է ասում, երա-
զը որնոր տեսայ. Թուում
էր որ մի դաշտումը խուրձ
էինք կապում, և իմ խուրձը
վեր կացաւ ցից կանգնեց,
էին բաղում ինչք նոցա 'ի մի-
ասին բնակելոյ, և ոչ կարէր
երկիրն պանդխտութեան հան-
դարտել նոցա և բնակեցաւ
'ի լերինն Սէիր, և Յակոբ
որդովք իւրովք հանդերձ բը-
նակէր յերկրին Քանանաց-
ւոց.

Յովսէփ որդի նորա եօթնը-
ուտասնամեայ էր, արածէր եղ-
բարքն հանդերձ խաշինս.

Եւ բերէին համբաւ չար ըզ
Յովսէփայ առ Իսրայէլ հայ-
ըն իւրեանց, բայց Իսրայ-
էլ սիրէր զՅովսէփ առաւել
քան զամենայն որդիսն իւր,
քանզի որդի ծերութեան նո-
րա էր, և արար նմա պատ-
մուճան ծաղկեայ.

Իբրև տեսին եղբարքն նո-
րա՝ թէ սիրէ զնա հայրն քան
զամենայն որդիս իւր, ատե-
ցին զնա. Եւ տես Յովսէփ ե-
րազ, և պատմեաց եղբարց
իւրոց, և յաւելին ևս ատելըզ
նա. Ասէ ցնոսա. լուարուք
զերազն զոր տեսի. Թուէր
եթէ որայ կապեաք 'ի դաշտի
միում, և կանգնեցաւ որայն
իմ եկաց ուղղորդ, և դար-
ձան որայքն ձեր, և պա-

և ձեր խրձերը դարձան, և երկրպագեցին իմ խրձին. մինթէ ապա՝ նըրան իր եղբարտիքն ասում են, զորդ կթագաւորես մեզ վըրա, և էլ աւելի ատեցին նըրան իր երազների համար. Ուրիշ էլի երազ տեսաւ, և պատմեց իր հօրը և իր եղբարտեքանցը, ասում է. տեսնում էի իբրև թէ արեգակն և լուսնիկը, և տասնեւմին աստղը ինձ երկրպագում էին. Սաստեց նըրան իր հայրը, ասում է. ինչ է էդ երազը որնոր տեսել ես. զո՞րդ՝ պիտի գանք ես, մայրըդ, եղբարտիքդ քեզ երկրպագենք. Եւ նախանձուեցին նըրա վըրա իր եղբարտիքը.

Գնացին եղբարտիքը իրանց հօր խաշինքը արածեցնելու 'ի Սիւքեմ. և Իսրայէլն ասում է Յովսէփին. արի ղրկեմ քեզ քո եղբարտեքանց մօտ՝, գնա՝ տես լա՞ւ են եղբարտիքըդ և խաշինքը և անցանքս բեր ինձ. (Յովսէփն) եկաւ Սիւքէմ, և մի մարդ նըրան գտաւ դաշտումը մոլորուած, հարցուց մարդը նըրան ինչ ես պտռում և նա ասում է եղբարտեքանցս եմ պտռում, գին երկիր իմում որայոյն. և ասեն ցնա եղբարքն իւր. մինթէ թագաւորելով թագաւորեսցես 'ի վերայ մեր, և յաւելին ևս ատել զնա վասն երազոցն նորա. Եւ տես միւս ևս երազ, և պատմեաց հօր իւրում և եղբարց իւրոց, և ասէ. տեսանէի որպէս թէ արեգակն և լուսին, և մեծասան աստղք երկիրպագանէին ինձ. Սաստեաց նմա հայրն իւր, և ասէ. զինչ է երազդ զոր տեսեր. արդ՝ գալով գայցեմք ես և մայր քո և եղբարք քո, և երկիրպագանիցեմք քեզ. Եւ նախանձեցան ընդ նմա եղբարքն իւր.

Գնացին եղբարք նորա արածել զխաշինս հօրն իւրեանց 'ի Սիւքեմ, և ասէ Իսրայէլ ցՅովսէփ. եկ առաքեցից զքեզ առ եղբարս քոյ երթ տես եթէ ողջ իցեն եղբարքն քո և խաշինք և բեր ինձ զրոյց. Եկն (Յովսէփ) 'ի Սիւքէմ, և եգիտ զնա այր մի մոլորեալ 'ի դաշտին, եհարց ցնա այրն. զինչ խընդրես և նա ասէ զեղբարսն իմ խնդրեմ պատմեա՛ ինձ ո՞ւր

ամաց արա՛ ինձ որտի ելի՝ արծեցնում։ Մարդն ասում է նըրան. վեր ելան էստեղանց և լսեցի որ ասում էին. երթանք Դովթայիմ, և Յովսէփը գնաց իր եղբարտեքանց ետնէն, և գտաւ նըրանցը 'ի Դովթայիմ։ Եղբարտիքը տեսան նըրան առաջ հեռուէն, (և) դեռոր չէր մօտ կացել նըրանցը, չար միտք բըռնեցին նըրան սպանելու.

Եւ ասում են մէկմէկին. հըրէս պարոն երազտեսնողը գալիս է, եկէք սպանենք նըրան, գձենք էս հորերիս մինումը, և ասենք որ չար գազանը կերաւ նըրան, և տեսնենք ինչ կլինին նըրա երազները։ Ռոբէնը էս լսած՝ ասում է նըրանցը. արիւն մի վիթէք, այլ գձէք դըրան էս անապատի մի հորումը, և ձեռը մի գձէք դըրա վըրա, (էս՝ ասեց) որ թափէ նըրան նըրանց ձեռնէն, և հասցնէ նըրան իր հօրը։

Հէնցոր Յովսէփն եկաւ իր եղբարտեքանց մօտ՝ հանեցին նըրա զգիսվէզի կապոյն իր վրայէն, վեր առան գձեցին նըրան հորը. հորը դարտակ արածիցեն.

Ասէ ցնա այրն. բարձին ասա՛ և լուայ զի ասէին. երթիցուք 'ի Դովթայիմ, և գընայ Յովսէփ զհետ եղբարց իւրոց, և եգիտ զնոսա 'ի Դովթայիմ։

Տեսին զնա եղբարքն յառաջագոյն 'ի հեռաստանէ, մինչչև մօտ եկեալ էր առ նոսա, խորհուրդ վատ 'ի մէջ առին սպանանել զնա.

Եւ ասեն իւրաքանչիւր ցեղ բայր իւր. ահա երազատեսն գայ, եկա՛յք սպանցուք զնա և ընկեսցուք 'ի մի 'ի գբոց աստի, և ասասցուք եթէ գազան չար եկեր զնա, և տեսցուք զինչ լինիցին երազքն նորա։

Իբրև լուաւ Ռոբէն՝ ասէ ցնոսա. մի հեղցուք արիւն, այլ արկէք զդա 'ի գուբ մի յանապատի աստ, և ձեռն մի արկանէք 'ի նա, զի թափիցէ զնա 'ի ձեռաց նոցա, և հասուցանիցէ զնա առ հայր իւր

Իբրև եկն Յովսէփ առ եղբարսն իւր՝ մերկացին զպատմուճանն նորա ծաղկեայ 'ի նմանէ, և առին ընկեցին ըզ նա 'ի գուբն, և գուբն ունայն

էր և ջուր չկայր էնդումը. ի-
ժում նատեցին հայ ուտելու.
Էն գամնք Իսմայելացի ճանա-
հարդներ էին անց կենում, նը-
բանց ուղտաները լիքն էին ին-
կերով, և գնում էին Յեգի-
պտոս տանելու.

Յուդան ասում է իր եղ-
բարտերանցը. ինչ օգուտ է
որ սպանենք մեր եղբորը, և
թաքցնենք նրա արիւնը, ե-
կէք ծախենք նրան էն Իս-
մայելացոց վրա, և մեր ձեռ-
ները չաղախուին նրանում
մը, ընչուոր մեր եղբայր և
մեր մարմին է. Լսեցին նրան
իր եղբարտիքը, քաշեցին հա-
նեցին Յովսէփին հորիցը, և
ծախեցին նրան Իսմայելա-
ցոց վրա 'քսան դահեկանի
և (նրանք) Յովսէփին տարան
Յեգիպտոս. Եւ (եղբարտիքը)
Յովսէփի կապայն վեր առած՝
մի ուլ մորթեցին, թաթախե-
ցին կապայն արիւնումը, և
ղրկեցին էն զգիտիվի կապայն
իրանց հոր մօտ, ասում են.
գտանք էդ, ճանաչիր էդ քո՞
որդու կապայն է՝ թէ չէ.
Ճանաչեց էն, և ասում է. էս
իմ որդու կապայն է, չար
գազանն է կերել նրան, գա-

էր և ջուր ոչ գոյր 'ի նմա.
և նստան ուտել զհացն.
Ա. ռ այն ճանապարհորդք Իս-
մայելացիք անցանէին, և
ուղտք նոցա լի էին խնկով.
և երթային իջուցանել Յե-
գիպտոս.

Ասէ Յուդա ցեղբարսն իւր.
զինչ օգուտ է եթէ սպանա-
նիցեմք զեղբայրն մեր, և թա-
քուցանիցեմք զարիւն նորա,
եկայք վաճառեսցուք զնա
Իսմայելացւոցն, և ձեռք մեր
մի չաղախեսցին 'ի նմա, զի
եղբայր և մարմին մեր է.
Լուան նմա եղբարքն իւր,
ձգեցին հանին զՅովսէփ 'ի
գրոյ անտի, և վաճառեցին
զնա Իսմայելացւոցն քսան դա-
հեկանի, և իջուցին (նորա) ըզ
Յովսէփ Յեգիպտոս.
Եւ առեալ (եղբարցն) զպատ-
մուճանն Յովսէփայ՝ զենին ուլ
մի, և թաթաւեցին զպատմու-
ճանն յարեանն, և առաքե-
ցին զպատմուճանն ծաղկեայ
տանել առ հայրն իւրեանց,
և ասեն. զայդ գտաք ծա-
նիր եթէ որդւոյ քոյիցէ պատ-
մուճանդ եթէ ոչ. Ծանեաւ
զնա, և ասէ. պատմուճանս
որդւոյ իմոյ է, գազան չար ե-

զանն է գՀլտել Յովսէփին։ Յակոբը (կակծու) պատռտեց իր շորերը, և շատ օրեր սուգ նստեց իր որդու վրրա։ Ժողովուեցին նրրա ամեն ուստերը և դստերը, եկան նրրան մխիթարելու և չէր ուզում մխիթարուիլ, ասում էր. թող էս սգով ես դէվէր գընամ իմ որդու մնա գերեզմանը։ Էնպէս լաց արաւ նրրան իր հայրը։

Իսմայելացիքը ծախեցին Յովսէփին յԵգիպտոս, և նրրան Պետափրէսն առաւ Փարաւոնի ներքինին, դահճապետը, և Աստուած Յովսէփի հետ էր։ Նրրա տէրը որ գիտեց որ Աստուած նրրա հետ է, և ամեն ինչ որ նա անում էր՝ Աստուած նրրա ձեռներումը աջողեցնում էր, նրրան կացուց իր տան վրրա, և ամեն ինչը նրրան պահ եր։ Աստուած օրհնեց Եգիպտացու տունը Յովսէփի համար, և Աստծու օրհնութիւնն եղաւ ամեն նրրա ունեցածի վրրա, տանը և յանդումը, և եթող ամեն ինչ որ իրն էր Յովսէփի ձեռին։ Էս բաներէն յետոյ պատահեց՝

կեր զնա, գաղան յափշտակեց զՅովսէփ։ Եւ պատռեաց Յակոբ զհանդերձս իւր, և սուգ ունէր 'ի վերայ որդւոյն իւրոյ աւուրս բազումս։ Եւ ժողովեցան ամենայն ուստերք և դստերք նորա, եկին մխիթարել զնա և ոչ կամէր մխիթարիլ, ասէր։ զի իջից ես սովին սգով առ որդի իմ ի գերեզման։ Եւ ելաց զնա հայրն իւր։

Իսմայելացիքն վաճառեցին զՅովսէփ յԵգիպտոս և դընեաց զնա Պետափրէս ներքինի Փարաւոնի, դահճապետ, և էր Աստուած ընդ Յովսէփայ։ Իբրև գիտաց տէր նորա թէ Աստուած ընդ նրմա է՝ և զամենայն ինչ և առնէր նա՝ Աստուած յաջողէր ի ձեռս նորա, կացոյց զնա ի վերայ տան իւրոյ և զամենայն ինչ ետ 'ի ձեռս նորա։ Օրհնեաց Աստուած զտուն Եգիպտացւոյն վասն Յովսէփայ, և եղև օրհնութիւն Աստուծոյ 'ի վերայ ամենայն ընչից նորա ի տան և յանդի, և եթող զամենայն որ ինչ իւր էր 'ի ձեռս Յովսէփայ։ Եւ եղև յետ բանից այսոցիկ՝

Յովսէփը ոչինչ գէթ չէր ա-
բել, և ան միկնոջ խօսքերով
գձեցին նրրան բանտը.
(Էնտեղ) էլ Աստուած Յով-
սէփի հետ էր, և ողորմութիւն
գձեց վրայումը, շնորհ (գտնել)
երես նրրան բանտապետի ա-
ռաջը, էնպէս որ՝ նա Յով-
սէփին պահ երես բանտն և
ամեն կալանաւորներուն որրոր
բանտումն էին, և ամեն ինչ
որ անուում էր էնտեղ, նա
էր անել տուողը. Էս բանե-
րէն յետոյ, արքայի տակա-
ռապետը մեղք արաւ, և Փա-
րաւօնը բարկացաւ նրրա վը-
րա, և եղի նրրան բանտը
որտեղոր Յովսէփն էր.

Տակառապետը բանտումը
որ էր, երազ տեսաւ, էն ա-
ռաւօտը Յովսէփը ներս մը-
տաւ նրրա մօտ, և տեսաւ նը-
րան այլայլուած, հարցուց՝ ա-
սում է. ընչի՞ է երեսդ էսօր
տրտում. Ասում է. երազ եմ
տեսել, և ոչոք էնդու մեկնող
չկայ. Յովսէփն ասում է նը-
րան. չէ՞ ապա որ էնդու մեկ-
նութիւնը Աստծու ձեռին
է, պատմե ինձ։ Եւ տակա-
ռապետը պատմեց իր երազը
Յովսէփին, ասում է. թու�
չէր ինչ ինձաս արարեալ Յով-
սէփայ և ըստ բանից տիկ-
նոջ ոչ ոչ ոչ

էր ինձ երազումն՝ մի վաղն (էր) իմ առաջը, և վաղնի վերա (էր) երեք ճիւղ, շատ կանաչ և երեք ճոթ հաղող ունէր հասած, և Փարաւոնի թասը ձեռիս էր. վեր էի առնում հաղողը, ճմրռում էի թասումը, և տալիս էի թասը Փարաւոնի ձեռը. Յովսէփն ասում է նորան. էնդու մեկնութիւնը էս է. երեք ճիւղը, երեք օր է. Էս երեք օրումը Փարաւոնը միտը կբերէ քո գլխաւորութիւնը և յետ նոյն քո տակառապետութենումը կկացուցանէ քեզ, և Փարաւոնի թասը կտաս իր ձեռը ըստ քո առաջի պաշտօնին ինչպէս որ և տակառապետ էիր.

Այլ միտդ բեր ինձ (Յովսէփն է ասում՝) որժամոր (էն) բաղդաւորութիւնը քեզ հանդիպի, և ինձ բարութիւն ա՛րա, հանիր ինձ էս բանտից, ընչուոր գողացան ինձ Եբրայեցոց երկրից, և էստեղ ոչինչ չեմ արել և գձեցին ինձ էս տուն. Վրա երրորդ օրը Փարաւոնի ծննդեան օրն էր, ուրախութիւն էր անում, և միտն եբի տակառապետի գլուխեանը իմում որթ մի առաջի իմ, և յորթն երեք ուռք կանաչք յոյժ, և ունէր երիս ողկոյզս խաղողոյ հասեալս, և բաժակն Փարաւոնի ձեռին իմում, առնուի ըզ խաղողն, ճմլէի 'ի բաժակն, և տայի զբաժակն 'ի ձեռս Փարաւոնի. Եւ ասէ ցնա Յովսէփ. այս է մեկնութիւն նորա. երեք ուռքն, երեք աւուրք են. Յերիս աւուրս յայսոսիկ յիշեսցէ Փարաւոն զիշխանութիւն քո և անդէն 'ի նմին տակառապետութեան քում կացուսցէ զքեզ, և տացես զբաժակն Փարաւոնի 'ի ձեռս նորա ըստ առաջնոյ իշխանութեան քո որպէս և էիր տակառապետ.

Այլ զիս յիշեսջիր, յորժամ բարի լինիցի քեզ, և արա՛ ինձ ողորմութիւն, հան զիս 'ի բանտէ յայսմանէ, զի գողացան զիս յերկրէն Եբրայեցւոց, և ասա՛ ինչ ոչ արարի և արկին զիս 'ի տուն յայս. Յաւուրն երրորդի օր ծննդոց էր Փարաւոնի, առնէր ուրախութիւն, և յիշեաց զիշխանութիւն տակառապետին, կացոյց զնա անդէն յիշ-

խաւորութիւնը, կացուց նրրան յետ իր պաշտօնումը, և մնա տարաւ թագը Փարաւոնին. և տակառապետը միայն չերի Յովսէփին, այլ մոռացաւ նրրան.

Գ. Լ. ԺԱ.

Երկու տարու վերայ Փարաւոնը երազ տեսաւ, թու

էր (իրան՝) գետի ափը կանգնած է, և հրէս գետիցը եօթը ջհել կով էին դուրս գալիս, սիրուն տեսնելուէք, և գիրուկներ, արածում էին գետի ափը, և նրրանց ետնէն գետիցը ուրիշ էլի եօթը ջրհել կով էին դուրս գալիս, լղարներ և փնթի տեսնելուէք, և արածում էին, և կերան եօթը ջհել կովը փնթիքը եօթը ջհել կովին սիրուններուն. Փարաւոնը զարթեց, և յետ քուն մնաւ, և տեսաւ երկրորդ երազ, և հրէս եօթը հասկ էին դուրս գալիս մին տակառու վերայ, լիքլիքներ և սիրուններ, հրէս էնդոնց ետնէն ուրիշ եօթը հասկ էին դուրս գալիս փուճեր և խորշակի խբածներ, և եօթը փուճ և խորշակի խբած հասկերը կուլ խանութեան իւրում, և ետ ըզ բաժակն 'ի ձեռս Փարաւոնի. և ոչ յիշեաց տակառապետն զՅովսէփ, այլ մոռացաւ զնա.

Յետ երկուց ամաց ետես Փարաւոն երազ, թուէր՝ կայցէ յեզը գետոյ, և ահա 'ի գետոյ անտի ելանէին եօթն երինջք գեղեցիկ տեսանելով, և ընտիրք մարմնով, և արածէին առ եզեր գետոյն, և այլ ևս եօթն երինջք ելանէին յետ նոցա 'ի գետոյ անտի, վատք և զազիրք տեսանելով և արածէին, և ուտէին եօթն երինջք զազիրք զեօթն երինջս գեղեցիկս.

Զարթեաւ Փարաւոն, և անդրէն 'ի քուն եմուտ, և ետես երազ երկրորդ, և ահա եօթն հասկ ելանէին 'ի միում փնջի ատոքք և գեղեցիկք, և ահա եօթն այլ հասկք սինք և խորշակահարք ելանէին յետ նոցա, և կլանէին եօթն հասկքն սինք և խորշակահարք զեօթն հասկսն զատոքս.

տուին եօթը լիքլիք հասկերուն. Փարաւօնը զարթեց, և երազ էր. առաւօտը նըրա ոգին խրտնած էր և զրկեց կանչեց Եգիպտոսի ամեն երազահաններուն, և ամեն իմաստուններուն.

Փարաւօնը պատմեց իր երազը, և ոչոք Փարաւօնի երազը մեկնող չկայր. Էն ժամանակ տակառապետը խօսեց Փարաւօնի առաջը՝ ասում է. միտս եմ բերում էսօր իմ մեղքը. Փարաւօնը բարկացաւ ինձ իր ծառային, եզի ինձ բանտը. և երազ տեսայ, և մին եբրայեցի պատանի էր էնտեղ՝ դահճապետի ծառայն, նա մեկնեց ինձ իմ երազը, և ինչպէսոր մեկնեց, նոյնպէս և հանդիպեց ինձ. Փարաւօնը զրկեց կանչեց Յովսէփին, և դուրս բերին նըրան բանտից, նըրա մազերը խուզեցին, և նըրա շորը փոխեցին, և եկաւ Փարաւօնի առաջը. Փարաւօնն ասում է Յովսէփին. երազ եմ տեսել, և ոչոք էնդու մեկնող չկայ, լսեցի քեզ համար, ասում են որ երազները լսած՝ մեկնում ես. Յովսէփը պատասխանեց Փարաւօնին՝ Զարթեաւ փարաւօն, և էր երազ, յառաւօտն խռովեցաւ անձն նորա, և առաքեաց կոչեաց զամենայն երազահանսն Եգիպտոսի, և զամենայն իմաստունսն.

Պատմեաց Փարաւօն զերազն իւր, և ոչոք էր որ մեկնէր զերազն Փարաւօնի. Յայնժամ խօսեցաւ տակառապետն առաջի Փարաւօնի՝ ասէ զյանցանս իմ յիշեցուցանեմ այսօր. Բարկացաւ Փարաւօն ինձ ծառայի իւրում, եդ զիս 'ի բանտի. և տեսի երազ, և էր անդ պատանի մի եբրայեցի՝ ծառայ դահճապետին, նա մեկնեաց ինձ զերազն իմ, և որպէս մեկնեացն՝ նոյնպէս և պատահեաց ինձ. Առաքեաց Փարաւօն, և կոչեաց զՅովսէփ և հանին զնա 'ի բանտէ, փոքրեցին զհերս նորա, և փոխեցին զպատմուճան նորա, և եկն առաջի Փարաւօնի. Ասէ Փարաւօն ցՅովսէփ. երազ տեսի, և չիք որ մեկնէ զնա, լուայ ըզքէն, ասեն՝ եթէ լսես զերազս, մեկնես.

Պատասխանի ետ Յովսէփ՝ և

բաւանին՝ ասում է . առանց Աստուած Փարաւոնին փրկութիւնի պատասխան չիլինի .

Այս Փարաւոնը պատմեց իր երազները Յովսէփին , և ասում է . թուում էր երազումը իբր կանգնած էի գետի ափը և իբրև թէ գետիցը եօթը գիրուկ և գեղեցիկ տեսնելու երինջներ էին դուրս գալիս , արածում էին , և ուրիշ էլի եօթը երինջ դուրս եկան նրանց ետնէն գետիցը ընէնց այլանդակներ և փընթիք որ չեմ տեսել բոլոր Եգիպտացոց երկրումը քանդ նրանցն էլինթիք և կերան եօթը լաւ և փնթի երինջները առաջի եօթը երինջներուն սիրուններուն և գիրուկներուն , և մոտն նրանց փորը և չերևեց թէ մտել ըլին , ընչուր նրանց երևոյթքը առաջուան պէս փնթիք էին .

Զարթեցի և յետ քնեցի , տեսայ էլի երազումս իբրև թէ եօթը հասկ էին դուրս գալիս մի տակառ վրա լիքն և գեղեցիկ , ուրիշ էլ եօթը աւերած չոռած և խորշակի խրած հասկ դուրս եկան ետնէնց մոտիկ և եօթը չրոռասէ ցՓարաւոն . առանց Աստուծոյ ոչ լինի պատասխանի փրկութեան Փարաւոնի .

Եւ պատմեաց Փարաւոն զերազն իւր Յովսէփայ , և ասէ . թուէր 'ի տեսլեան իմում եթէ կայի յեղեր գետոյ և որպէս թէ 'ի գետոյ անտի ելանէին եօթն երինջք ընտիրք մարմնովք և գեղեցիկ տեսանելով , արածէին , և այլ ևս եօթն երինջք ելանէին զկնի նոցա 'ի գետոյ անտի դժնդակք և զապիրք , որպիսի ոչ տեսի յամենայն երկրիս Եգիպտացւոց զապրագոյնս քան զնոսա և ուտէին եօթն երինջքն վա՛ռիք և զապիրք զեօթն երինջսն զառաջինս , զգեղեցիկսն և զընտիրսս , և մտանէին յորովայն նոցա և ոչ երևէին և երեսք նոցա զապիրք իբրև զառաջինն .

Զարթեայ և դարձեալ նընջեցի և տեսանէի միւսանգամ յերազի որպէս թէ եօթն հասկ ելանէին 'ի միում փնջի լիք և գեղեցիկ , և այլ եօթն հասկ ապականեալք աղաղունք և խորշակահարք ելանէին մոտաւ նոսա և կլանէին եօթն

զած և խորշակի խբած հասակերը կուլ տուին եօթը սիրուն և լիքլիք հասկերուն, և (էս երազները) պատմեցի երազահաններին, և ոչոք մեկնող չելաւ. Յովսէփն ասում է Փարաւոնին. Փարաւոնի (երկու) երազը մի բան է, ինչոր Աստուած պիտի անէ՝ նշանց է տուել Փարաւոնին. Եօթը սիրուն երինջը եօթը տարի է, և եօթը սիրուն հասկը՝ եօթը տարի է, Փարաւոնի երազը մի բան է. և եօթը զեղջ երինջը որը որ դուրս եկան նրանց ետևէն՝ եօթը տարի է, և եօթը փուճ հասկը՝ կլինի եօթը տարի սով. Հրէս եօթը տարի կգայ՝ շատ լիութիւն կը-լինի բոլոր Եգիպտացոց երկրումը, և էնդու ետևէն կգայ սովի եօթը տարին, և (առաջուան) լիութիւնը կմոռանան բոլոր Եգիպտացոց երկրումը, սովը կփչեցնէ երկիրը, և չի ճանաչուիլ լիութիւնը սովեմէն որբոր կգայ էնդու ետևէն, ընչուոր շատ սաստիկ կլինի. Այլ Փարաւոնի երազը՝ երկու անգամ կրկնելոյ մասին՝ էն է որ բանը հասկքն ազատունք և խորշակահարք զեօթն հասկան ըզ գեղեցիկս և զատոքս, և պատմեցի երազահանացքն, և ոչոք էր որ մեկնէր.

Յովսէփ ասէ ցՓարաւոն. երազն Փարաւոնի մի է, զոր ինչ Աստուած առնելոց է՝ ետցոյց Փարաւոնի.

Եօթն երինջքն գեղեցիկք՝ եօթըն ամ են, և եօթն հասկքն գեղեցիկք՝ եօթն ամ են, երազն փարաւոնի մի է, և եօթըն երինջքն տգեղք որ ելին զհետ նոցա՝ եօթն ամ են և եօթն հասկքն ոսինք՝ լիցի զեօթն ամ սով.

Ահա ամք եօթն եկեսցեն բազում լիութեան յամենայն երկիրս Եգիպտացւոց, և յետայնորիկ եկեսցէ եօթն ամ սովոյ, և մոռասցին զլիութիւնն յամենայն երկիրս Եգիպտացւոց, և սպառեսցէ սովն զերկիր, և ոչ ծանիցի լիութիւնն յերեսաց սովոյն որ գայցէ յետ այնորիկ, քանզի սաստիկ լինիցի յոյժ.

Այլ վասն կրկնելոյ երազոյն Փարաւոնի երկիցս անգամ (այնէ) զի ճշմարիտ է բանն

Աստծանէ կտրական է, և Աստուած կշտապի էնդուանելոյն.

Եւ հիմի՝ թող Փարաւոնի համար մի հասկացող և իմաստուն մարդ տեսնուի, և կացուցանէ նըրան Եգիպտացոց երկրի վըրա, և (նա) կացուցանէ Փարաւոնի համար գործակալներ երկրի վըրա, և թող ժողովեն եօթը տարուան բարելեաց ամեն կերակրերը, ցորենը թող Փարաւոնի ձեռի տակը ժողովուի, և կերակրերը քաղաքներումը պահուին, և պահած լինին սովի եօթը տարու համար որըոր կլինին, և երկիրը սովեմէն չփչուի. Էս բանը դուր] եկաւ Փարաւոնին և նըրա ամեն ծառէքանցը, և Փարաւոնն ասում է Յովսէփին. որովհետև Աստուած քեզ իմացուց էդոնք ամենը ապա քանզ քեզ էլիմաստուն մարդ չկայ, դու կլինիս իմ տան վըրա, և բոլոր իմ ժողովուրդը քո բերանին կլինի հնազանդ, այլ ես մինակ աթոռովըս կլինիմ քեզ վըրա բարձր, հրէս կացուցի քեզ էս օր Եգիպտացոց երկրի վըրա.

Յետոյ Փարաւոնը իր մատ 'ի յաստուծոյ և փութասցի Աստուած առնել զնա.

Եւ արդ՝ տես խնդրեա այր մի իմաստուն և խորհրդական Փարաւոնի, և կացուսցես ըզնա 'ի վերայ երկրին Եգիպտացւոց, և կացուսցէ գործակալս Փարաւոնի 'ի վերայ երկրիս, և ժողովեսցեն զամենայն կերակուրս զեօթն ամացն բարեաց, ցորեանն ընդ ձեռամբ Փարաւոնի ժողովեսցի, և կերակուրք 'ի քաղաքս պահեսցին և պահեալ եղիցին յեօթն ամս սովոյն որ լինիցին, և մի սատակեսցի երկիրս 'ի սովոյ. Հաճոյ թուեցաւ բանն առաջի Փարաւոնի, և ամենայն ծառայից իւրոց, և ասէ Փարաւոն ցՅովսէփ. որովհետև եցոյց քեզ Աստուած զայդ ամենայն, չիք այր իմաստնագոյն քան զքեզ դու լիցիս 'ի վերայ տան իմոյ, և բերանոյ քում հնազանդ լիցի ամենայն ժողովուրդ իմ, բայց միայն աթոռովըս 'ի վերոյ եղէց ես քան զքեզ, ահաւասիկ կացուցի ըզքեզ այսօր 'ի վերայ երկրիս Եգիպտացւոց.

Եւ հանեալ Փարաւոնի

տանիքը իր ձեռնէն հանած՝ եդի Յովսէփի ձեռին, բեհեզէ շոր հագցուց նըրան, ոսկէ վզնոց գձեց նըրա շլնքին, և վիր նստեցուց նըրան իր երկրորդ կառի վըրա, և գըզիր էր ձայն աալիս նըրա առաջը. (մեծաւորը գալիս է). Պետափրէ քրմի դուստր Ասանէթին էլ նըրան Փարաւօնը կնիկ երետ, և ասում է. ես եմ Փարաւօն, (բայց) առանց քեզ ոչոք չվիր քաշէ իր ձեռըն և ոտը բոլոր Եգիպտացոց երկրումը. Յովսէփը երեսուն տարեկան էր որ ներկայացաւ Փարաւօնի առաջը, և Փարաւօնիմէն դուրս եկած՝ մանեկաւ բոլոր Եգիպտոսի միջովը. Երկիրը լիութիւնի եօթը տարումը մեծ արդիւնք երետ, և Յովսէփը ժողովեց ամեն եօթը տարուան կերակրերը, և համբարեց քաղաքներումը, և մեծ որքանութիւն ցորեն ժողովեց ինչպէս ծովի աւազ, մինչև չէր կարում համրել, էնդուր որ թիւ չունէր.

զմատանին իւր ի ձեռանէ իւրմէ՝ եդ 'ի ձեռին Յովսէփայ, զգեցոյց նմա պատմուճան բեհեզեայ, արկ մանեակ ոսկի 'ի պարանոց նորա, և եհան զնա յերկրորդ կառս իւր. և քարոզ կարդայր առաջի նորա. Եւ ետ նմա Փարաւօն զԱսանէթ դուստր Պետափրեայ քրմի կնութեան, ասէ. ահաւասիկ ես Փարաւօն, առանց քո ոչոք համբարձցէ զձեռս իւր և զոտս իւր 'ի վերայ ամենայն երկրիս Եգիպտացւոց. Յովսէփ էր ամաց երեսնից՝ յորժամ ընծայեցաւ առաջի Փարաւօնի, և ելեալ յերեսաց Փարաւօնի՝ շրջեցաւ ընդ ամենայն Եգիպտոս.

Արար երկիրն յեօթն ամս լիութեան արդիւնս, և ժողովեաց Յովսէփ զամենայն կերակուրս ամացն եօթանց. և համբարեաց 'ի քաղաքս, և ժողովեաց զցորեան իբրև զաւազ ծովու բազում յոյժ, մինչև ոչ կարէր համարել, քանզի ոչ գոյր թիւ.

ԳԼ. ԺԲ.

Լիութիւնի եօթը տարին

Անցին եօթն ամք լիու-

անցաւ, և սկսեց գալ սո-
վի եօթը տարին, ինչպէս որ
Յովսէփն ասել էր, և սով ե-
լաւ, բոլոր ժողովուրդը ա-
ղաղակեց դէպ 'ի Փարաւոն
հացի համար, և Փարաւոնն
ասում է Եգիպտացոցը. գը-
նացէք Յովսէփի մօտ, և ինչ
որ ձեզ ասէ՝ արէք. Ապա
Յովսէփը բաց արաւ ցորենի
ամեն պահարանները, և ա-
մեն երկրներից գալիս էին
յԵգիպտոս՝ Յովսէփիմէն ցո-
րեն առնելու. Յակոբն էլ
տեսած որ ծախս կայ յԵ-
գիպտոս՝ ասում է իր որդե-
քանցը. ընչի՞ էք մնում, լը-
սում եմ որ ցորեն կայ յԵ-
գիպտոս, իջէք մեզի մի սա-
կաւ կերակուր առէք. Եւ Յով-
սէփի եղբարքիքը տասնևեան
իջան յԵգիպտոս՝ ցորեն առ-
նելու, և Բենիամինին Յով-
սէփի եղբօրը Յակոբը դուրս
չթող եղբարքանց հետ,
ընչուոր ասում էր վայթէ հիւ-
անդութիւն պատահի նրան.

Ապա եկան Իսրայէլի որ-
դիքը ուրիշ եկողգնացողների
հետ ցորեն առնելու, ընչուոր
սով էր Քանանացոց երկրումը.
Եւ երկրի հրամանատարը
թեան, և սկսան գալ եօթն
ամք սովոյն, որպէս ասաց
Յովսէփ, և եղև սով, և ա-
ղաղակեաց ամենայն ժողո-
վուրդն առ Փարաւոն վասն
հացի, և ասէ Փարաւոն ցը-
Եգիպտացիսն. երթայք առ
Յովսէփ, և զոր ինչ ասիցէ
ձեզ արասջիք. Եւ եբաց Յով-
սէփ զամենայն չոռեմարանս ցո
րենոյ և յամենայն յաշխարհաց
գային յԵգիպտոս՝ գնել ցոր-
եան 'ի Յովսէփայ.

Եւ տեսեալ Յակոբայ եթէ
գոյ վաճառ յԵգիպտոս՝ ասէ
ցորդիսն իւր. ընդէ՞ր հեղ-
գայք, լսեմ թէ գոյ ցորեան
յԵգիպտոս, իջէ՛ք գնեցէ՛ք,
մեզ սակաւ մի կերակուր.
Եւ իջին եղբարքն Յովսէփու
տասնեքին՝ գնել ցորեան յԵ-
գիպտոս, և զԲենիամին զեղ-
բայրն Յովսէփայ ոչ արձակ-
եաց Յակոբ ընդ եղբարսն,
քանզի ասէր թէ գուցէ պա-
տահիցէ նմա հիւանդութիւն.

Եւ եկին որդիք Իսրայէլի
գնել ընդ այլ երթևեկսն,
քանզի էր սով յերկրին Քա-
նանացւոց.
Եւ Յովսէփ էր իշխան եր-

Յովսէփն էր, և նա էր դուրս տալի (ցորենը) ժողովուրդին. Յովսէփի եղբարտիքը եկած՝ երկրպագեցին նըրան երեսները գետնի վըրա ցած. Յովսէփը որ տեսաւ իր եղբարտեքանցը՝ ճանաչեց նըրանցը, բայց օտարացաւ նըրանցմէն, և թնդապէս խօսեց նըրանց հետ՝ ասում է. ո՞րտեանց էք գալիս, նըրանք ասում են. Քանանացոց երկրէն՝ կերակրեր առնելու. Յովսէփը ճանաչեց իր եղբարտեքանցը, և նըրանք չճանաչեցին նըրան. Էն ժամանակ Յովսէփը միտը եբի իր տեսած երազը և ասում է նըրանցը. լրտեսներ էք դուք, և երկրիս ել և մուտը տնտղելու էք եկել.

Նըրանք ասում են. չէ տէր ծառայքդ եկել ենք կերակրեր առնելու, ամենքս մենք մի մարդու որդիք ենք, խաղաղական մարդիք ենք, լըրտեսներ չենք, տասնևերկու եղբայր ենք ծառայքդ, և պըստիկը իր հօր կշտին է էսօր, և մէկէլը էլ չկայ. Յովսէփն ասում է նըրանցը. հէնց էդ է որ ասեցի թէ լրտեսներ էք, ըրին, և նա վաճառէր ժողովրդեան.

Եկեալ եղբարքն Յովսէփայ՝ երկիրպագին նմա 'ի վերայ երեսաց խոնարհ յերկիր.

Իբրև տեես Յովսէփ զեղբարսն իւր՝ ծանեաւ զնոսա, և օտարանայր 'ի նոցանէ, և խօսեցաւ ընդ նոսա խստագոյնս ասէ. ուստի՞ գայք, նոքա ասեն յերկրէն Քանանացւոց գնել կերակուրս. Ծանեաւ Յովսէփ զեղբարսն իւր, և նոքա ոչ ծանեան զնա.

Եւ յիշեաց Յովսէփ զերազն իւր զոր տեես, և ասէ ցնոսա. լրտեսք էք դուք, և դիտել զել և զմուտ աշխարհիս եկեալ էք.

Նոքա ասեն. ո՛չ տէր ծառայք քո եկեալ եմք գնել կերակուրս, ամենեքին մեք որդիք եմք առն միոյ, արք խաղաղութեան եմք, ոչ եմք լրտեսք, երկոտասան եղբայր եմք ծառայք քո, և կրտսերն առ հօր իւրում է այսօր և միւսն չէ ի միջի. Ասէ ցնոսա Յովսէփ. այդ իսկ է զոր ասացի թէ լրտեսք

և էդով յայտ արիք, երդ-
ու�եմ Փարաւոնի արևով՝
չէք դուրս գնալ էստեանց՝
թէ ձեր փոքր եղբայրը չը-
գայ էստի, ձեզանից մի ոք-
մին ղրկէք բերէ ձեր եղբօ-
րը, և դուք կացէք մինչև ղոր-
դուին ձեր խօսքերը, և բըռ-
նեց նըրանցը երեք օր բան-
տումը. Վրաերրորդ օրը
Յովսէփն ասում է նըրանցը.
էս արէք և կենդան կմնաք,
ընչուոր ես էլ Աստծանէ եր-
կնչող եմ, թէ խաղաղական
մարդիք էք՝ մին եղբայրը ձե-
զանից թող էստեղ մնայ
բանտումը, և դուք ձեր ցո-
րենը տարէք և ձեր փոքր
եղբօրը բերէք ինձ մօտ, էն
ժամ աւատալի կլինին ձեր
խօսքերը, թէ չէ կմեռնիք.

Էնպէս արին, և ասում են
մէզկմէկին. ղարդոր մեղաւոր
ենք մեր եղբօր կողմանէ, ըն-
չուոր չմտիկ արինք նըրա ո-
գոցնեղքին, որժամոր մեզ ա-
ղաչում էր, և չլսեցինք նը-
րան, էնդուր համար եկաւ
մեզ վըրա էս նեղութիւնը.
Ռոբէնը պատասխանեց՝ ա-
սում է նըրանցը. չասեցի ձեզ.
թէ մի մեղանչէք էդ երեխայ-
էք, և դովին յայտ արարէք,
երդնում յարևն Փարաւոնի
ոչ ելանէք աստի՝ եթէ ոչ ե-
կեսցէ եղբայրն ձեր կրտսեր
այսր, առաքեցէք զմի ոք 'ի ձէնջ
և ածցէ զեղբայրն ձեր և
դուք կացէք մինչև յայտնի լի-
ցին բանք ձեր, և կալաւ ըզ
նոսա 'ի բանտի զերիս աւուր-
րաս. Յաւուրն երրորդի ասէ
ցնոսա Յովսէփ. զայս արար-
էք և ապրէք, զի և ես յԱս-
տուծոյ երկիւղած եմ, եթէ
արք խաղաղութեան էք՝ եղ-
բայր մի 'ի ձէնջ աստ մընաս-
ցէ 'ի բանտի, և դուք տա-
րայք զցորեանդ ձեր, և զեղ-
բայրն ձեր կրտսեր ածէք ա-
ռիս, և հաւատարիմ լինիցին
բանք ձեր, ապա թէ ոչ՝ մե-
ռանիք.

Ասարին այնպէս, և ասէ
իւրաքանչիւր ցեղբայր իւր.
այո՛ քանզի 'ի մեղս եմք վասն
եղբօր մերոյ, զի արհամար-
հեցաք զնեղութիւն ոգւոց նո-
րա, յորժամ աղաչէրն զմեզ,
և ոչ լուաք նմա, վասն այնո-
րիկ եկն 'ի վերայ մեր այս նե-
ղութիւն. Պատասխանի ետ
Ռոբէն՝ և ասէ ցնոսա. ոչ ա-
սացի ցձեզ, թէ մի մեղանչէք

ին, և չլսեցիք ինձ, և հրէս՝ նրբա արիւնն է պահանջուում. Եւ նրբանք չգիտէին որ Յովսէփն իմանում էր, էնդուրոր թարգմանով էր նրբանց հետ (խօսում). Եւ մի կուռը քաշուած նրբանցմէն՝ Յովսէփը լաց ելաւ, իժում եկաւ նրբանց մօտ, վեր առաւ նրբանցից Շմաւոնին, կապեց նրբանց առջևը. Եւ հրաման երետ Յովսէփը լցնել նրբանց ամանները ցորենով, և դնել արծաթը ամենինն իր քրձումը, և նրբանցը պաշար տալ ճանապարհի, և նրբանք բարձած գնացին. Մինը որ իր քուրձը յետ արաւ կերակուր տալու իր աւանակին, տեսաւ իր արծաթի ծրարը իր քրձի բերանին, ասում է եղբարտեքանցը էս յետ է տուուել ինձ արծաթը և հրէս իմ քրձումն է, խէլքէն ելան նրբանք, ահ ընկան իրարով և ասում են, էս ինչ բան արաւ մեզ Աստուած.

Ապա եկան իրանց հայր Յակոբի մօտ Քանանու երկիր, և պատմեցին նրբան ամեն ինչոր պատահեց նրբանցը, ասում են երկրի հրամանատամանկանդ, և ոչ լուարուք ինձ, և ահա՝ արիւն նորա խնդրի. Եւ նոքա ոչ գիտէին թէ լսէր Յովսէփ, զի թարգման կայր 'ի միջի.

Եւ անցեալ մեկուսի 'ի նոցանէ՝ ելաց Յովսէփ, և եկն առ նոսա, առ 'ի նոցանէ զՇմաւոն, կապեաց առաջի նոցա. Եւ ետ հրաման Յովսէփ լընուլ զամանս նոցա ցորենով և դնել զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի քրձի իւրում, և տալ նոցա պաշար 'ի ճանապարհ, և նոցա բարձեալ գնացին. և լուծեալ միոյ զքուրձ իւր տալ կերակուր դրաստու իւրում՝ ետես զծրար արծաթոյն իւրոյ 'ի բերան քրձի իւրոյ, ասէ ցեղբարսն. դարձուցաւ ինձ այսրէն արծաթն և ահա կայ 'ի քրձի իմում, զարմացան միտք նոցա, խռովեցան ընդ միմեանս և ասեն. զինչէ այս զոր արար ընդ մեզ Աստուած.

Եւ եկին առ Յակոբ հայրն իւրեանց յերկիրն Քանանու, և պատմեցին նմա զամենայն ինչ որ անց ընդ նոսա՝ ասեն. խօսեցաւ տէր երկրին

ը խօսեց մեզ հետ թնդա-
պէս, և եղի մեզ բանտը լը-
տեսների պէս, մենք ասեցինք
նրրան. խաղաղական մարդիք
ենք. նա մեզ ասեց. էստով
կգիտենամ որ խաղաղական
մարդիք էք, թէ ձեր մին եղ-
բօրը էստեղ մօտս կթողնէք,
և ձեր փոքր եղբօրը կբերէք
ինձ մօտ. Եւ նրրանք որ դար
տակում էին իրանց քրձերը՝
ամեն ոքմնու արծաթի ծրարը
իրանց քրձերումն էր, որ տե-
սան իրանք և իրանց հայրը
շատ երկնչեցին. Եւ Յակոբն
իրանց հայրը ասում է նրրան-
ցը. Ինձ անորդի արիք, Յով-
սէփը էլ չկայ, Շմաւոնը էլ
չկայ, Բենիամինին էլ էք տա-
նում, ինձ վրրա եկաւ դիվ
էստոնք, իմ որդին չի իջնի ձեզ
հետ, ընչուոր սրրա եղբայրը
մեռաւ, մինակ սա է մնա-
ցել, սրրան հիւանդութիւն
կպատահի ճանապարհին, և
իմ ծերութիւնը տրտմութիւնով
կդէվէր տանէք գերեզմանը.

ընդ մեզ խստագոյնս, և եղ
զմեզ 'ի բանտի իբրև զլրտե-
սըս, մեք ասացաք ցնա. արք
խաղաղութեան եմք, նա ա-
սաց ցմեզ. այսու գիտացիս
թէ արք խաղաղութեան էք,
եթէ զեղբայր մի ձեր աստ
առիս թողուցուք, և զեղբայ-
րըն ձեր կրտսեր ածիցէք ա-
առիս. Եւ 'ի թափելն նոցա ըզ
քուրձս իւրեանց, կայր իւ-
րաքանչիւր ուրուք ծրար ար-
ծաթոյ 'ի քրձի իւրում. իբրև
տեսին ինքեանք և հայրըն իւր-
եանց երկեան յոյժ. Եւ
ասէ ցնոսա Յակոբ հայրն
իւրեանց. զիս անորդի արա-
րէք, Յովսէփ չէ 'ի միջի, Շը-
մաւոն չէ 'ի միջի, և զԲենի-
ամին ևս առնուցուք յիմ վե-
րայ եկն այս ամենայն. ոչ իջա-
նէ որդի իմ ընդ ձեզ, զի եղ-
բայր սորա մեռաւ, սա միայն
մնացեալ է, դէպ լինիցի սմա
հիւանդանալ 'ի ճանապարհին,
և իջուցանիցէք զծերութիւնս
իմ տրտմութեամբ 'ի դժոխս.

ԳԼ. ԺԳ.

Որ կերան պրծան բերած
ցորենը՝ նրրանցն իրանց հայ-
ըն ասում է. էլի գնացէք մի

Իբրև սպառեցին ուտել ըզ
ցորեանն զոր բերին՝ ասէ ցը-
նոսա հայրն իւրեանց. դարձ-

սակաւ կերակուր առէք.
Յուդան խօսեց նըրա հետ, ասում է · դիմադրեց մեզ էն մարդը՝ ասում է · չտեսնէք իմ երեսը, թէ ձեր փոքր եղբայրը չլինի ձեզ հետ, հիմի՝ թէ կթողնես մեր եղբօրը մեզ հետ՝ կիջնինք և կերակրեր կը առնենք, թէ չէ՝ չենք երթալ.

Իսրայէլն ասում է · ինչ փաթերակ բերիք վրէս՝ որ իմաց արիք էն մարդուն թէ. դուք եղբայր ունիք. Նըրանք ասում են. էն մարդը մանրամասն հարցուց մեզանէ, մեր ազգականութենէ, և թէ կենդանի է էլի ձեր հայրը, և թէ եղբայր ունիք, և իմաց արինք նըրան նըրա հարցնելովը · միթէ գիտէինք որ ասելու է մեզ՝ բերէք ձեր եղբօրը · Յուդան ասում է իր հայր Իսրայէլին · ինձ հետ թող էդ պատանեակին, և վեր կենանք գնանք, ես դըրա երաշխաւոր, ինձմէն ուզե դըրան.

Իսրայէլն ասում է նըրանցը · թէ էդպէս է՝ արէք էդ, վեր առէք էս երկրի արմաղաններից ձեր ամաններու-

եալ երթայք գնեցէք սակաւ մի կերակուր · Խօսեցաւ ընդ նմա Յուդա՝ և ասէ · վկայութիւն եդ ընդ մեզ այրն՝ ասէ մի տեսանիցէք զերեսս իմ, եթէ ոչ եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ ձեզ իցէ, արդ՝ եթէ արձակես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ՝ իջցուք և գնեսցուք կերակուրս, եթէ ոչ՝ ոչ երթիցուք. Ասէ Իսրայէլ · զինչ չարիս հասուցէք 'ի վերայ իմ՝ զի պատմեցէք առնն թէ գուցէ ձեր եղբայր · Նոքա ասեն · հարցանելով եհարց զմէնջ այրըն, զազգէ մերմէ, և թէ տակաւին կենդանի՞ իցէ հայրըն ձեր, և եթէ իցէ՞ ձեր եղբայր, և պատմեցաք նմա ըստ հարցանելոյն նորա, մի՞թէ գիտէաք թէ ասելոց է ցըմեզ՝ ածէք զեղբայրն ձեր. Ասէ Յուդայ ցԻսրայէլ հայրն իւր · արձակեա՛ ընդիս զպատանեակդ և յարուցեալ գընասցուք, ես առնում զդա յերաշխի, 'ի ձեռաց իմոց խընդրեսջիր զդա.

Ասէ ցնոսա Իսրայէլ · եթէ այդպէս իցէ՝ արարէք զայդ, առէք 'ի պտղոյ երկրիս յամանսս ձեր, և տարայք առ-

մը, ընծայք տարէք էն մարդու համար. ռետին, մեղր խունկ; ընկուզ և արծաթը երկուպատիկ վեր առէք, յետ տարէք ձեզ հետ արծաթը որ որ ձեր ամաններուն էր յետ եկած, կըլի էս սխալմունքով ելաւ, ձեր եղբօրն էլ վեր առէք, և իմ Աստուածը ձեզ շնորհ տայ էն մարդու առաջը, և վիր թողնէ ձեզ հետ ձեր միւս եղբօրը, և Բենիամինին, այլ ես (թէ) ինչպէս անորդիացայ անորդիացայ. Ապա ընծայքը, երկպատիկ արծաթը և Բենիամինին վեր առած՝ իջան յԵգիպտոս, և ներկայացան Յովսէփի առաջը. Յովսէփը որ տեսաւ նրանցն և իր եղբայր Բենիամինին՝ ասում է իր տան վերակացուին. տար էդ մարդեքանցը տուն, և ինչ մորթելու կայ մորթե, և հադրե, ընչուոր էդ մարդիքը ինձ հետ պիտի (հաց) ուտեն կէսօրին.

Մարդը տարաւ նրանցը և նրանք երկնչած ասում են. արծաթի պատճառով ենք՝ որ որ առաջի անգամն յետ եկաւ մեր ամաններումը՝ տուն տանում, մեզ հարցուփորձ նրն պատարագս. ռետին, մեղրը, խունկ, ընկոյզ և արծաթ կրկին առէք, զարծաթն որ դարձաւ յամանս ձեր տարայք ընդ ձեզ, գուցէ ընդ խաբբս ինչ իցէ, և զեղբայրդ ձեր առէք, և Աստուած իմ ասցէ ձեզ շնորհս առաջի առնրն, և արձակեսցէ ընդ ձեզ զեղբայրն ձեր զմիւս, և զՌենիամին, բայց ես որպէս անզաւակեցայ անզաւակեցայ.

Եւ առեալ զպատարագսն, զարծաթ կրկին և զՌենիամին իջին յԵգիպտոս, և կացին յանդիման Յովսէփայ.

Իբրև ետես զնոսա Յովսէփ և զՌենիամին եղբայր իւր՝ ասէ ցվերակացու տան իւրոյ. տար զարսդ 'ի տուն, և զէն զենլիս, և պատրաստեա, զի ընդիս ուտելոց են արքդ այդոքիկ 'ի միջօրէի.

Տարաւ զնոսա այրն, և նոքա երկուցեալ ասեն. վասն արծաթոյն որ դարձաւ յամանս մեր զառաջինն՝ մտանեմք առ 'ի խուզելոյ զմեզ, արկանել 'ի վերայ մեր, և առնուլ

անելոյ համար, մեզ վերա (մեզ) գձելու, և մեզ ծառայք վեր առնելու, և մեր իշանները (խլելու)։ Ապա ասում են մարդուն, Յովսէփի տան վերակացուին։ Չգիտենք ով եդի արծաթը մեր ամաններումը, յետ ենք բերել էն, և հերիս մեր ձեռին է, և ուրիշ արծաթ ենք բերել հետներս կերակրեր առնելու։ Ասում է ներանցը. խաղաղութիւն (է) ձեզ հետ, մի երկնչիք, ես ձեր արծաթը ստացել եմ, և բաւական եմ։ Իժում դուրս եբի ներանց մօտ Շմաւոնին։ Եւ էն մարդը տարաւ ներանցը ներս Յովսէփի տուն, և ջուր բերին ներանց ոտները լուանալու, ներանց աւանակներին էլ կերակուր երետ։

Յովսէփը տուն եկաւ, և (եղբարտիքը) մօտ տարան ներան ընծայքը որնոր իրանց ձեռին ունէին և երկրպագեցին ներան երեսները գետնի վերա դրած։ Հարցուց ներանցը՝ ասում է. ո՞նց էք, առո՞ղջ է ձեր ծեր հայրը որի համար որ ասեցիք թէ դեռ էլի կենդան է։ Ներանք ասում են. առողջ է ծառայդ մեր զմեզ 'ի ծառայս, և զէջս մեր

Եւ ասեն ցայրն, ցվերակացու տանն Յովսէփայ։ ոչ գիտեմք ով եդ զարծաթն յամանս մեր, դարձուցաք զայն, և ուսասիկ 'ի ձեռին մերում է, այլ արծաթ բերաք ընդ մեզ գնել կերակուրս։

Ասէ ցնոսա։ Խաղաղութիւն ընդ ձեզ, մի երկնչիք, իմ զձեր արծաթն առեալ, և հաճեալ եմ։ և եհան առ նոսա զՇմաւոն։ Եւ տարաւ զնոսա այրն 'ի ներքս 'ի տուն Յովսէփայ, և բերին ջուր լուանալ զոտս նոցա, և ետ կերակուր դրասուց նոցա։

Եմուտ Յովսէփ 'ի տուն և մատուցին նմա զընծայսն զոր ունէին 'ի ձեռս իւրեանց և երկիրպագին նմա 'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր։

Եհարց զնոսա՝ ասէ. զիարդ կայք, ողջ իցէ հայրն ձեր ծերունի զորմէ ասացէք թէ տակաւին կենդանի է։

Նոքա ասեն. ողջ է ծառայքս հայր մեր։

հայրը. (Յովսէփն) ասում է. օրհնեալ է էն մարդը Աստուծանէ և (նրբանք) կռացան երկրպագեցին նրան. Յովսէփը վերբաշեց իր աչքերը, և տեսաւ Բենիամինին իր մօրով մէկ եղբօրը, և ասում է. դա՞ է ձեր փոքր եղբայրը, Աստուած ողորմայ քեզ որդեակ. Յովսէփը այրայլուեց և նրբա աղքները հուպ էին գալիս իր եղբօր վրա, և ուզում էր լացնիլ, սենեակը մտած՝ լաց ելաւ, իժում երեսը լուացած դուրս եկաւ, պնդեց ինքն իրան, և ասում է. հաց գձէք.

Գձեցին նրբա համար առանձին, և նրբանց համար ամենին մէմէկ, նստեց նրբա առաջը երեցը՝ ըստ իր երիցութիւնին, և փոքրը՝ ըստ իր փոքրութիւնին, և արմացել էին (էն) մարդիքը իրար վրա. Իրանցը բաժիններ առան նրբամէն, և Բենիամինի բաժինը քանզ ամենեքանց բաժինները մեծ ելաւ հնգապատիկ քանզ նրբանցը, խմեցին և զուարճացան նրբա հետ.

Յետոյ Յովսէփը հրամայեց իր վերակացուին՝ ասում է. լցէք էն մարդեքանց ամանները օրհնեալ է այրն այն յԱստուծոյ և խոնարհեցան երկիրպագին նմա.

Ամբարձ Յովսէփ զաչս իւր, և տես զԲենիամին զեղբայր իւր զհամամայր, և ասէ. այդ է եղբայրն ձեր կրտսեր, Աստուած ողորմեսցի քեզ որդեակ. Խռովեցաւ Յովսէփ և գալարէին աղիք նորա 'ի վերայ եղբօրն իւրոյ և խընդրէր լալ, մտեալ 'ի սենեակ՝ ելաց. և լուացեալ զերեսս իւր ել, պնդեաց զանձն, և ասէ. արկէք հաց.

Արկին նմա միայնոյ, և նոցա իւրաքանչիւր ումեք, նրբատաւ առաջի նորա երեցն՝ ըստ երիցութեան իւրում, և կրտսերն՝ ըստ կրտսերութեան իւրում և զարմացեալ էին արքն իւրաքանչիւր ընդ եղբօր իւրում. Առին իւրեանց մասունս 'ի նմանէ, և մեծացաւ մասն Բենիամինի քան զմասունս ամենեցուն հինգապատիկ քան զնոցայն, արբին և արբեցան ընդ նմա. Եւ հրաման ետ Յովսէփ հաղարապետին իւրում՝ ասէ. լցէք զամանս արանցն կերակրով որչափ և

ները կերակրով որչափ էլ կա-
րենան վերցնել, և դրէք ա-
րծաթը ամենն իր ամանի բե-
ռանին, և իմ արծաթէ սկին
դրէք փոքրի ամանումը իր
ցորենի գնի հետ· Եւ առաւօ-
տը ճանպհու դրուեցին էն մար
դիքը, քաղաքէն դուրս ելան·
Դեռ չէին հեռացել որ Յով-
սէփն ասում է իր վերակա-
ցուին· վեր կաց եանէն լեր
էն մարդեքանցը և կհասնես
նըրանցը, կասես. ինչ է որ բա-
րու փոխանակ չար հատու-
ցիք, ընչի՞ գողացաք արծա-
թէ սըկին որովոր իմ տէ-
րը խմում էր·

(Վերակացուն) նըրանցը սր
գտաւ էնպէս ասեց, և նը-
ռանք ասում են նըրան· Ա-
տուած մի արասցէ ծառէ-
քանցդ էդպէս բան անել, որ
եթէ արծաթը որնոր գտանք
մեր ամաններումը՝ յետ դար-
ձուցինք ձեզ մօտ Քանանա-
ցոց երկրէն, ինչ կգողանայ-
ինք տեառնիդ տանէն ար-
ծաթ կամ ոսկի· ում մօտ որ
ծառէքանցիցդ սկին գտնուի
թող մեռնի, մենք էլ մեր տե-
առնի ծառայք լինինք· Ա-
սում է· էդպէս լինի ինչ-
կարիցեն բառնալ, և դիք
զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի բե-
ռան ամանոյ իւրոյ և զսկի-
հըն իմ արծաթի դիջիք յա-
մանի կրտսերոյն և զգինս ցո-
ռենոյ նորա· Եւ ընդ առաւօ-
տըն արձակեցան արքն, ելին
ըստ քաղաքն·

Եւ չէին մեկնեալ 'ի բաց՝ ասէ
Յովսէփ ցհազարապետն իւր·
արի՞ պնդեաց զհետ արանցն,
և հասցես նոցա, և ասասցես.
զի՞ է զի հատուցէք չար փո-
խանակ բարեաց, ընդէ՞ր գո-
ղացաք զսկիհն արծաթի որով
ըմպէր տէրն իմ·

Իբրև եգիտ զնոսա ասաց
ցնոսա այնպէս, և նոքա ա-
սեն ցնա· Քաւ լիցի ծառայ-
ից քոց առնել ըստ բանիդ
այդմիկ, զի եթէ զարծաթն
զոր գտաք յամանս մեր՝ դար-
ձուցաք առ ձեզ յերկրէն Քա-
նանացւոց զի՞արդ գողանայաք
'ի տանէ տեառն քոյ ար-
ծաթ կամ ոսկի առ որում
գտցի 'ի ծառայից քոց սկիհն,
մեռցի, և մեք եղիցուք ծայ-
ռայք տեառն մերում·
Նա ասէ· այդպէս եղիցի որ-
պէս ասացէքդ·

պէս որ ասեցիք։ Եւ Իսկոյն վէրբերին ամենն իր բեռը գետնին, և բաց արին ամենն իր ամանը, և պառաեց մեծիմէն սկսած մինչև փոքրը, և սկին գտաւ Բենիամինի ամանումը։ Իսկոյն պատառեցին իրանց շորերը, և դրին ամենըն իր բեռը իր էշի վրա, և դարձան քաղաք։ Յուդան մտաւ, հետն իր եղբարտիքը Յովսէփի մօտ, և ընկաւ նըրա առաջը գետնի վրա։ Յովսէփն ասում է։ էդ ինչ բանէ որ արիք։

Յուդան ասում է։ ինչ պատասխան տանք, կամ ինչպէս խօսինք, Աստուած գտաւ քո ծառէքանց յանցանքը, հըրէս մենք կանք մեր տեառնին ծառայք, մենք էլ, (նա) էլ ում մօտ որ սկին գտնուեց։ Յովսէփն ասում է։ Աստուած մի արասցէ ինձ էդ բանըն անել, մարդը ում մօտ որ սկին գտնուեց՝ ինքը կըլինի իմ ծառայ, և դուք յետ գնացէք ողջապէս ձեր հօր մօտ։ Յուդան մօտ գնաց նըրան՝ և ասում է։ տէր խնդրեմ թող ծառայդ մի խօսք ասէ քո առաջը, չբարկանաս ծառայիդ

Եւ փութացան իջուցին զբեռըն իւրաքանչիւր 'ի գետին, և բացին իւրաքանչիւր զամանն իւր, և յուզեաց սկսեալ յերիցուէն մինչև ցկրտսերն, և եգիտ զսկիհն յամանի Բենիամինի։ Եւ պատառեցին ըզ հանդերձս իւրեանց, և եդին իւրաքանչիւր զբեռն իւր 'ի վերայ իշոյ իւրոյ, և դարձան 'ի քաղաք։ Եմուտ Յուդայ և եղբարք իւր առ Յովսէփ, և անկաւ առաջի նորա 'ի վերայ երկրի։ Ասէ ցնոսա Յովսէփ զինչ են իքրդ զոր արարէք։

Յուդայ։ ասէ զինչ տացուք պատասխանի, կամ զինչ խօսիցիմք, եգիտ Աստուած ըզ յանցանս ծառայից քոց, աւասիկ կամք ծառայք տեառն մերոյ, և մեք և առ որում և սկիհն գտաւ

Յովսէփ ասէ։ քաւ լիցի ինձ առնել զբանդ զայդ, այրն առ որում սկիհն գտաւ՝ նա եղիցի իմ ծառայ, և դուք ելէք ողջութեամբ առ հայրն ձեր։

Մատեաւ առ նա Յուդայ՝ և ասէ։ աղաչեմ տէր, խօսեսցի ծառայ քո բան մի առաջի քոյ մի բարկասցիս ծառայի քում։

ընչուոր Փարաւօնի ետնէն դու
ես տէրը. Դու մեզ հարցու-
ցեր՝ և ասեցեր. դուք հայր
կամ եղբայր ունիք, և մենք
ասեցինք. մենք ծերացած հայր
ունինք, և մին երեխայ նըրա
ծերութիւնին ելած փոքր որ-
դի, որիոր եղբայրը մեռաւ,
և մինակ նա է մնացել իր
մօրմէն, և հայրը սիրում է նը-
րան. Ասեցեր մեզ. բերէք
նըրան ինձ մօտ, և խնամք
կանեմ նըրան. Ասեցինք. չի
կարալ երեխայն թողնել իր
հօրը, թէ թողնէ՝ (հայրը) կը-
մեռնի, և դու մեզ ասեցեր. թէ
չիջնի ձեր փոքր եղբայրը ձեզ
հետ՝ էլ չտեսնէք իմ երեսը.

Մենք որ յետ գնացինք մեր
հօր մօտ՝ իմաց արինք նըրան
մեր տեառնի խօսքերը. Յե-
տոյ մեր հայրը ասում է. գը-
նացէք էլի մի սակաւ կերա-
կուր առէք, և մենք ասեցինք՝
որ չենք կարալ իջնել էնտի՝
թէ մեր փոքր եղբայրը չըիջ-
նի մեզ հետ, ընչուոր չենք
կարալ տեսնել էն մարդու ե-
րեսը, թէ մեր փոքր եղբայ-
րը մեզ յետ չլինի. Եւ մեր
հայրը մեզ ասում է. դուք ին-
քներդ գիտէք՝ որ իմ կնի-

զի դու ես յետ Փարաւօնի
տէր. Դու հարցեր ցմեզ՝ և
ասացեր. կայցէ՞ ձեր հայր կամ
եղբայր, և մեք ասացաք. կայ
մեր հայր ծերացեալ, և մա-
նուկ մի կրտսեր որդի ծե-
րութեան նորա, եղբայր նո-
րա մեռաւ, և նա միայն մնաց
մօր իւրոյ. և հայրն սիրէ զնա.

Ասացեր ցմեզ. իջուցէք ըզ
նա առիս, և խնամարկեցից
նմա. Ասացաք. ոչ կարէ մա-
նուկն թողուլ զհայր իւր, եթէ
թողուցու՝ մեռանիցի, և դու
ասացեր ցմեզ. եթէ ոչ իջանիցէ
եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ ձեզ
մի և ես տեսանիցէք զերեսս իմ.

Իբրև ելաք մեք առ հայր
մեր՝ պատմեցաք նմա զբանս
տեառն մերոյ. Եւ ասէ հայ-
րըն մեր. երթայք դարձեալ
գնեցէք սակաւ մի կերակուր,
և մեք ասացաք՝ եթէ ոչ կա-
րեմք իջանել անդր, եթէ ոչ
եղբայրդ մեր կրտսեր իջանի-
ցէ ընդ մեզ, զի ոչ կարեմք
տեսանել զերեսս առնն, եթէ
եղբայրդ մեր կրտսեր ընդ մեզ
ոչ իցէ. Եւ ասէ ցմեզ հայր
մեր. դուք ինքնին գիտէք զի
երկուս ծնաւ ինձ կին իմ,

կը ինձ երկու որդի եբի, մինը՝ դուրս գնաց ինձմէն և ասեցիք թէ գազանակեր ելաւ, և էլ չեմ տեսնում նրրան մինչի հիմի, հիմի թէ սրրան էլ վեր կալնէք առջևէս, և սրրան հիւանդութիւն պատահի ճանապարհին, իմ ծերութիւնը տրտմութիւնով կդէվէր տանէք գերեզմանը. Այժմ՝ եթէ երթանք քո ծառայ մեր հօր մօտ՝ և էս պատանեակը չլինի մեզ հետ, նրրա հոգին սրրա հոգու վրրա է կախուած, և հէնցոր չտեսնէ մեզ հետ էդ երեխին՝ կմեռնի, և մեր հօր ծերութիւնը կսկծով կդէվէր տանենք գերեզմանը.

Եւ էլ ես՝ երաշխով վերառած էդ երեխին իր հօրմէն, ասել եմ (հօրը). թէ չյետ բերեմ դրրան քեզ մօտ՝ և չը-կանգնեցնեմ քո առաջը՝ յաւիտեան պատժաւոր կլինիմ իմ հօր մօտ. Ապա՝ թող էդ երեխի փոխանակ ես քեզ ճորտ կենամ, և թող դա յետ գընայ իր եղբարտեքանց հետ. Ո՞նց յետ գնամ իմ հօր մօտ, թէ էդ պատանեակը չլինի մեզ հետ. Ո՛հ չտեսնեմ իմ հօր կսկիծը. Էլ չկարաց Յովսէ-մին՝ ել յինէն և ասացէք թէ գազանակուր եղև, և ոչ ես տեսանեմ զնա մինչև ցայժմ, արդ՝ եթէ զսա ես առնուցուք յերեսաց իմոց, և պատահիցէ սմա հիւանդութիւն 'ի ճանապարհի. իջուցանէք զզ ծերութիւնս իմ տրտմութեամբ հանդերձ 'ի դժոխս.

Եւ արդ՝ եթէ երթայցեմք առ ծառայ քո հայր մեր՝ և պատանեակս չիցէ ընդ մեզ. նորա ոգին կախեալ կայ զդորա ոգւոյդ, և իբրև ոչ տեսանիցէ ընդ մեզ զմանուկդ՝ մեռանիցի, և իջուցանիցեմք զծերութիւն հօր մերոյ չարչարանօք հանդերձ 'ի գերեզման.

Եւ իմ առեալ յերաշխի զմանուկդ 'ի հօրէ իւրմէ՝ ասեմ. եթէ ոչ ածիցս զդա առքեզ՝ և կացուցից առաջի քո՝ յանցաւոր եղէց առ հայրն իմ զամենայն աւուրս.

Եւ արդ՝ կացից ես փոխանակ մանկանդ ստրուկ քեզ, և ելցէ դա ընդ եղբարս իւր.

Զիարդ ելանիցեմ առ հայրն իմ, եթէ պատանեակդ չիցէ ընդ մեզ. Զի մի տեսից զչարիսն որ գտանիցեն զհայ-

վը ժուժ անել ամեն իրա շուրջ կացողների առաջը՝ ասում է, դուրս տարէք կշտեմէս ամենեքանցը, և էլ ոքմին չկայր էնտեղ նըրա կշտին, որժամը ճանաչում երեսա իր եղբարտեքանցը. Եւ լացով ձայնը վեր քաշած՝ ասում է նըրանցը. ես Յովսէփն եմ, ողորդ էլի կենդանի է իմ հայրը, և նըրա եղբարտիքը չէին կարում նըրան պատասխան տալ, ընչուոր այլայլուեցին նըրա դիմացէն. Յովսէփն ասում է իր եղբարտեքանցը. մոտ եկէք ինձ, ես ձեր եղբայր Յովսէփն եմ որինոր դուք ծախեցիք դէպի Եգիպտոս, բայց իսկի մի տրտմիք, և խիստ չթուայ ձեզ որ ծախեցիք ինձ էսդէնը, որովհետև Աստուած ինձ փրկութենի ղրկեց ձեր առաջը, ընչուոր հրէս սովի երկրորդ տարին է, և ուրիշ էլի հինգ տարի ոչ վար կլինի, և ոչ հունձ, և Աստուած ղրկեց ինձ ձեր առաջը ձեզի զաւակ թողնելոյ համար դետնքի վըրա, և ձեր մեծ մնացորդները կերակրելու. Այժմ՝ չէ թէ դուք ղրկեցիք ինձ էսդէնը, այլ Աստուած, և տրաւ ինձ հայր Փարաւոնի հարըն իմ. Եւ ոչ կարաց Յովսէփ ժոյժ ունել առաջի ամենեցուն որ շուրջ զնովաւ կային՝ ասէ. հանէք զամենեսին արտաքս յինէն, և չկայր էս ոք անդ առ նմա, յորժամ ետ ծանօթս եղբարց իւրոց. Եւ ձայն բարձեալ լալով ասէ ցընոսա. ես եմ Յովսէփ, արդարև տակաւին կենդանի է հայր իմ, և ոչ կարէին եղբարք նորա տալ նմա պատասխանի, զի խռովեցան յերեսաց նորա. Ասէ Յովսէփ ցեղբարսն իւր. մոտ եկայք առիս, ես եմ Յովսէփ եղբայրն ձեր զոր դուք վաճառեցէք յԵգիպտոս, բայց մի ինչ տրտմիք և մի խիստ թուեսցի ձեզ զի վաճառեցէք զիս այսր, քանզի ի փրկութիւն առաքեաց զիս Աստուած առաջի ձեր, զի այս երկրորդ ամ է սովոյս, և զայլ էս հինգ ամ ոչ լինիցի վար, և ոչ հունձ, և զիս առաքեաց Աստուած առաջի ձեր առ ի թողլոյ ձեզ զաւակ յերկրի և կերակրել զձեր մնացորդս մեծամեծս.

Եւ արդ՝ ոչ եթէ դուք առաքեցէք զիս այսր, այլ Աստուած, և արար զիս հայր

մար և բոլոր նոցա տան տէր, և բոլոր Եգիպտացոց երկրի հրամանատար. Հիմի՝ չուտ ուրէք ելէք իմ հօր մօտ և ասէք նոցան. Էսպէս է ասում քո որդի Յովսէփը. Աստուած ինձ բոլոր Եգիպտացոց երկրի տէր է արել, ապա՝ արի ինձ մօտ, էլ մի մնար, և կշտիս կլինիս, դու, որդիքդ, որդեքանց որդիքդ, ոչխարդ, տավարդ, և ինչոր քոնն է, և կրկերակրեմ քեզ էս տեղ, ընչուսոր ուրիշ էլի հինգ տարի կայ սովինը.

Հրէս աչքներդ տեսնում են, որ իմ բերանն է խօսում ձեզ հետ, հիմի՝ իմոց արէք իմ հօրը ամեն ինչ իմ փառքն է Եգիպտոսումը, և ինչքան որ տեսնում էք դուք, և չուտ իջուցէք իմ հօրը էստի, և ընկաւ իր եղբայր Բենիամինի չնքի վրա, լաց եւաւ, Բենիամինն էլ նրա չնքի վրա՝ լաց եւաւ, իժում պաշեց իր ամեն եղբարտեքանցը, և լաց եւաւ նրանց վրա. Այնու յետոյ նրա եղբարտիքը խօսեցին նրա հետ. Իսկոյն վեր եւաւ ձայնը Փարաւոնի տուն, և ասում են. Փարաւոնի, և տէր ամենայն տան նորա, և իշխան ամենայն երկրիս Եգիպտացոց. Արդ՝ փութացեալ ելէք առ հայրն իմ և ասացէք ցնա. այսպէս ասէ որդին քո Յովսէփ. աստուած զիս Աստուած տէր ամենայն երկրիս Եգիպտացոց, արդ՝ եկ էջ առիս, և մի հեղգար, և եղիցես մօտ առիս դու և որդիք քո և որդիք որդւոց քոց, ոչխար քո և արջառ քո և որինչ քոյ իցէ. և կերակրեցից զքեզ ասա, զի այլ ևս հինգ ամ կայ սովոյս.

Ահաւասիկ աչք ձեր տեսանեն, զի բերան իմ խօսի ընդ ձեզ, արդ՝ պատմեցէք հօր իմոյ զամենայն զփառս իմ որ են յԵգիպտոս, և որչափ ինչ տեսանէք դուք, և փութացեալ իջուցէք զհայրն իմ այսր, և անկաւ 'ի վերայ պարանոցի Բենիամինի եղբօր իւրոյ ելաց և Բենիամին ելաց 'ի վերայ պարանոցի նորա, և համբուրեաց զամենայն եղբարս իւր, և ելաց 'ի վերայ նոցա. Յետ այնորիկ խօսեցան եղբարքն նորա ընդ նմա. Եւ հնչեաց համբաւն 'ի տուն Փարաւոնի և ասեն. եկին

Յովսէփի եղբարտիքը եկել են. Փարաւօնն և նրրա ծառայքը ուրախացան. Փարաւօնն ասում է Յովսէփին. ասա եղբարտեքանցդ. լցէք ձեր բեռները և գնացէք վեր առէք ձեր հօրը և ձեր դաղածքը եկէք ինձ մօտ, և կըտամ ձեզ Եգիպտացոց ամենն բարութիւններից, և կուտէք էս երկրի ղուղը, և էս հրամանը տուր. ասելեր վեր առէք երկրիցս ձեր երեխանց և կնկանց համար, և ձեր հօրը վեր առած բերէք, և ձեր աչքը մնկած չմնայ ձեր կահի վրրա, ընչուոր բոլոր Եգիպտացոց երկրի բարութիւնը ձեզ կլինի.

Էնպէս արին Իսրայէլի որդիքը, և Յովսէփն երեսի նրրանցը ասելեր, և ճանապարհի պաշար, և ամենեքանցն երեսի փոխնորդ կապայք, և Բենիամինին հինգ կապայ երեսի, իր հօր համար էլ նոյնպէս երեսի տանել, հետը տասն իշի բեռը ամեն բարութիւններից և տասը ջորի բարձած հաց և կերակուր իր հօր համար ճանապարհի. Եւ գնացին իրանց հայր Յակոբի մօտ, և իմաց արին նրրան՝ ասում են. եղբարք Յովսէփու. Ուրախ եղեն Փարաւօն և ծառայք նորա. Ասէ Փարաւօն ցՅովսէփ. ասա ցեղբարս քո. լցէք զբեռինս ձեր, և երթայք, առէք զհայր ձեր, և ըղստացուածս ձեր, եկեսջիք առիս, և տաց ձեզ յամենայն բարութեանցս Եգիպտացւոց, և կերիջիք զուղիւղ երկրիս, և տուր զայս հրաման. առէք յերկրէս սայլս մանկանց և կանանց ձերոց, և առեալ զհայրն ձեր ածիցէք, և մի ագահիցեն աչք ձեր 'ի կահ ձեր, զի բարութիւն ամենայն երկրիս Եգիպտացւոց ձեզ լիցի.

Արարին այնպէս որդիքն Իսրայէլի, և ետ նոցա Յովսէփ սայլս և պաշար 'ի ճանապարհ, և ամենեցուն ետ կրկին պատմուճան, և Բենիամինի ետ հինգ պատմուճանս, և հօրն իւրում ետ տանել նոյնպէս, և տասն իշոյ բեռինս յամենայն բարութեանց, և տասն ջորինպարակուսր և կերակուր հօրն իւրում 'ի ճանապարհ. Եւ չոգան առ Յակոբ հայրն իւրեանց, և պատմեցին նմա ասեն. որդի քո Յով-

քո որդի Յովսէփը կենդան է, և նա է բոլոր Եգիպտացոց երկրի հրամանատարը. Ոգեթափ ելաւ Յակոբը թէ կուղղորչէր աւատումներանցը. Եւ ասեցին նոցրան ամեն ինչ խօսքեր որ Յովսէփն ասել էր. Եւ որ տեսաւ սայլերը որոնք Յովսէփը ղրկել էր նոցրան վեր առնելու՝ վառվռեց նոցրա ոգին. Ինժամ Իսրայէլն ասում է. մեծ բան է ինձ հիմար՝ թէ ղորդ էլի կենդան է իմ որդի Յովսէփը, կերթամ կտեսնեմ նոցրան քանիոր չեմ մեռել. և Իսրայէլի որդիքը վեր առան իրանց հօրը, իրանց կնկտեքանցը, և իրանց ունելիքը, գրին սայլերումը, մտան յԵգիպտոս, և Յակոբը Յուդին առաջևետ ղրկեց Յովսէփի մօտ իրան առաջ գալու. Յովսէփը լծել երետ իր կառերը, և առաջ գնաց իր հօրը, որ դէմ ելաւ նոցրան՝ ընկաւ նոցրա չնքի վրա, լաց ելաւ. Իսրայէլն ասում է Յովսէփին. այսուհետև թող մեռնիմ, որովհետև տեսայ քո երեսը որ էլի կենդան ես.

սէփ կենդանի է, և նա է իշխան ամենայն երկրին Եգիպտացւոց.

Զարմացաւ 'ի միտս իւր Յակոբ, զի ոչ հաւատայր նոցա. Եւ խօսեցան ընդ նոցա զամենայն ինչ զոր ասաց Յովսէփ. Եւ իբրև ետես զսայլսն զոր առաքեաց Յովսէփ առնուլ զնա՝ արծարծեցաւ ոգին նորա. Եւ ասէ Իսրայէլ մեծ է ինձ՝ եթէ արդարև տակաւին կենդանի իցէ որդի իմ Յովսէփ, երթայց տեսից զնա մինչչև մեռեալ իցեմ. և առին որդիքն Իսրայէլի զհայրն իւրեանց, և զկանայս իւրեանց, և զինչս իւրեանց եդին 'ի սայլսն մտին յԵգիպտոս, և զՅուդա Յակոբ յառաջագոյն առաքեաց առ Յովսէփ գալնմա ընդ առաջ. Կազմեաց Յովսէփ զկառըս իւր, ել ընդ առաջ հօր իւրոյ, և իբրև յանդիման եղև նմա՝ անկաւ 'ի վերայ պարանոցի նորա, և ելաց. Եւ ասէ Իսրայէլ ցՅովսէփ. մեռայց այսուհետև, որովհետև տեսի զերեսս քո զի տակաւին կենդանի ես.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Арм.ССР

2n

1022

0028054

1022